ҚИШЛОҚ ҲАЁТИ

Ўзбекистон Республикаси ижтимоий-иқтисодий газетаси

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1999 йил 28 МАЙ. жума, № 37 (5.993). Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

1999 ЙИЛГИ БОШОҚЛИ ДОН ЭКИНЛАРИ ҲОСИЛИНИ ЙИҒИШТИРИБ ОЛИШНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Бошоқли дон экинларини ўз вақтида ва сифатли ўриб-йиғиб олишни таъминлаш ҳамда давлат ресурсларига дон сотиш юзасидан контрактация шартномаларини бажариш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги (Муродов) ва «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси (Юсупов)нинг 1999 йилги бошоқли дон экинлари ҳосилини ўриб-йиғиб олиш, тозалаш ва ташиш учун техникани тайёрлаш асосан тугалланганлиги тўғрисидаги ахбороти маълумот учун қабул қилинсин. Ўрим-йиғим ишлари даврида техниканинг узлуксиз ишлаши учун эҳтиёт қисмлар ва тузатиш материалларининг зарур захиралари яратилган.

Ҳосилни йиғиштириб олишда Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бўйича 6551 комбайн, шу жумладан 1184 «Кейс» ва «Клаас» комбайнлари ишлайди.

Дон ҳосили ўрим-йиғимининг ташкил этилиши ҳамда ўз вақтида ва сифатли йиғиштириб олиниши учун масъулият шахсан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси, вилоят ҳокимлари, қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ҳамда «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси раҳбарлари зиммасига юклансин.

2. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси, «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси:

Янчилган дон миқдори ва дон кирим қилиниши устидан назоратни таъминлаш мақсадида бошоқли дон экинлари ҳосилини йиғиштириш бошлангунга қадар ҳосилнинг ҳар бир дала бўйича эксперт баҳоланишини ва тегишли далолатномалар тузилишини тугалласинлар.

Комбайнчилар, транспорт воситалари ҳайдовчилари, ўрим-йиғимда ва дон ташишда, техникага хизмат кўрсатишда банд бўлган бошқа ходимлар меҳнатига комбайннинг иш унумига, ҳосил ўрим-йиғими сифатига қараб ҳақ тўлаш ва уларни моддий рағбатлантиришга оид тавсияларни Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишган ҳолда бир ҳафта муддатда ишлаб чиқсинлар ва хўжаликларга етказсинлар. Меҳнатга маҳсулот билан ҳақ тўлаш ҳисобига дон беришни фақат «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси корхоналарига дон сотиш бўйича шартнома мажбуриятлари бажарилгандан, уруғлик фонди ғамлангандан ва маҳсулот кирим қилингандан кейин амалга оширсинлар.

комбайнларнинг гуруҳ бўлиб, кечаю-кундуз ишлаш усулларини кенг қўлласинлар, гуруҳларнинг ҳар бирига техника хизмати кўрсатиш ва транспорт воситаларини, ёнилғи қуйиш машиналарини бириктириб қўйсинлар. Ғалланинг пишишига қараб гуруҳларнинг ҳаракатланиш йўналишларини ишлаб чиқсинлар.

ширали озуқа етиштиришни кўпайтириш ва суғориладиган ерлардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш мақсадида такрорий экинлар экиш учун майдонларни белгиласинлар, қисқа муддатларда уларга озуқа, сабзавот экинлари ва бошқа экинларни экСинлар.

3. Давлат ресурсларига дон сотиш бўйича шартнома мажбуриятларини бажарган қишлоқ хўжалиги корхоналарига ҳосилни ўриш-йиғиш ишлари учун машина-трактор парклари билан ҳисоб-китобларни хўжаликлар ихтиёрида қолган дон билан, уни шартномавий нархлар бўйича дон маҳсулотлари тайёрлаш корхоналарига етказиб бериш ва сўнгра маблағларни машина-трактор паркларига ўтказиш йўли билан амалга оширишига рухсат этилсин.

«Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ҳисоб-китоб жамғармаси, хизмат кўрсатувчи банклар ва «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси билан биргаликда машина-трактор паркларининг ҳосилни йиғиштириш бўйича бажарган ишлари ҳисобига хўжаликлар томонидан топширилган дон учун ҳисоб-китоб қилиш тартибини бир ҳафта муддатда ишлаб чиқсин.

4. «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси (Юсупов), «Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг» компанияси (Матчонов) дон ҳосилини йиғиштириб олиш даврида саноат корхоналарини туманларга бириктириб қўйсинлар, саноат корхоналари билан «МТП» давлат-акциядорлик жамиятлари ўртасида тегишли шартномалар тузишларини таъминласинлар.

5. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзавтотранс» давлат корпорацияси, «Ўзқишлоқхўжаликтаъминоттузатиш» давлат-кооператив қўмитаси хўжаликларга уларнинг буюртманомаларига мувофиқ донни ташишда фойдаланиш учун юк автомобилларини юборсинлар.

Зарурат бўлганда дон ташишга Мудофаа вазирлиги ва бошқа вазирликлар, идоралар ва ташкилотларнинг автомобиль транспорти томонларнинг келишувига асосан жалб қилинсин.

Донни хўжаликлар томонидан дон қабул қилиш пунктларига етказиб бериш бўйича транспорт харажатлари

(Давоми 2-бетда)

ОҚСАРОЙ ҚАРОРГОҲИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 27 май куни Оқсарой қароргоҳида Россия Федерациясининг «Газпром» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси Рем Вяхиревни қабул қилди.

Ўзбекистон нефт-газ саноати тараққиёти учун «Газпром» каби ташкилотлар билан мустаҳкам алоқа ўрнатиш муҳим аҳамият касб этади. Учрашувда бундай ҳамкорлик икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар ривожига ҳам ижобий таъсир кўрсатиши қайд этилди.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон нефт-газ саноатида фаолият кўрсатувчи корхоналар билан «Газпром» ўртасидаги ҳамкорлик масалалари юзасидан фикр алмашилди.

Учрашувда «Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси бошқаруви раиси И. Зайнутдинов иштирок этди.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН — ТОЖИКИСТОН МУНОСАБАТЛАРИГА ДОИР

Илгари эришилган келишувга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги, Миллий хавфсизлик хизмати, Ички ишлар вазирлиги раҳбарларидан иборат Ўзбекистон Республикаси делегацияси Тожикистон Республикасининг Хўжанд шаҳрида бўлди.

Тожикистонлик ҳамкасблар билан учрашув жараёнида кенг кўламдаги икки томонлама муносабатлар муҳокама этилди. Ўзбекистон ва Тожикистон ташқи ишлар вазирлари террорчилик, диний ва бошқа экстремистик йўналишлар ҳамда наркобизнесга қарши кураш бўйича ҳукуматлараро битимни имзолади. Битим ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг иккала мамлакат ҳудудида ҳам мустаҳкам ҳамкорлик қилишини кўзда тутади.

Шуни қайд этиш лозимки, бундай умумий хавфга қарши кураш соҳасидаги кўп томонлама ҳамкорлик 1998 йил 12 октябрда Ўзбекистон Республикаси, Россия Федерацияси ва Тожикистон Республикаси ўртасида имзоланган «Ҳар томонлама ҳамкорлик ҳақида декларация»да ҳам кўзда тутилган.

Ўзбекистон делегациясини Хўжандда Тожикистон Президенти Имомали Раҳмонов қабул қилди. Тожикистон Президенти икки томонлама муносабатларни бундан буён ҳам ривожлантириш ва мустаҳкамлаш ҳақида гапириб, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов қўшни Тожикистонда тинчлик ва барқарорликни ўрнатиш борасида олиб бораётган сиёсатга юксак баҳо берди.

ЎзА — «Жаҳон».

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Навоий вилояти Навоий шаҳри таркибида Кармана туманини ташкил этиш тўғрисида

Навоий тумани таркибидаги Кармана шаҳрининг қадимий шуҳратини тиклаш, тарихий обидаларини қайта таъмирлаш имкониятини кенгайтириш, маданий-маиший, иқтисодий салоҳиятини юксалтириш, ижтимоий инфратузилмасини ривожлантириш мақсадида, шунингдек, унинг амалда Навоий шаҳри ҳудуди билан туташиб кетганлигидан келиб чиқиб ҳамда маҳаллий аҳолининг хоҳиш-истагини инобатга олиб:

1. Навоий вилояти ҳокимлигининг Навоий шаҳри таркибида Кармана туманини тузиш тўғрисидаги илтимоси қондирилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, Навоий шаҳри ва Навоий тумани чегаралари Кармана шаҳрининг ҳозирги ҳудуди ҳамда Навоий шаҳрининг бир қисми негизида Кармана тумани ташкил этилганлигини ҳисобга олган ҳолда ўзгартирилади.

3. Навоий шаҳри ва Навоий туманининг чегараларини ўзгартириш, Кармана туманини ташкил қилиш Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 78-моддаси 23-бандига мувофиқ Олий Мажлисга киритилсин.

4. Навоий шаҳрининг Кармана туманини тузиш тадбирига боғлиқ масалалар билан шуғулланувчи республика комиссияси тузилсин.

5. Республика комиссияси:

— Ўзбекистон Республикаси давлат Архитектура ва қурилиш қўмитаси билан биргаликда жорий йил охиригача Навоий шаҳри таркибида Кармана тумани ташкил этилганини ҳисобга олган ҳолда Навоий шаҳрини келгусида ривожлантириш бош режасига тузатишлар киритсин;

— Навоий вилояти ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги, «Қизилқумнодирметаллолтин» концерни билан биргаликда Навоий шаҳрининг сув, электр таъминоти, канализация ҳамда марказлаштирилган иссиқлик таъминоти ягона тармоғини қайта таъмирлаш ва шакллантириш тадбирларини Кармана тумани ташкил этилганини ҳисобга олган ҳолда бир ой муддатда ишлаб чиқсин ва тасдиқласин;

— Навоий вилояти ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги, Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги билан биргаликда корхоналар ва ташкилотларнинг улушли маблағларини, шунингдек, бюджетдан маблағ билан таъминлаш марказлаштирилган манбаларини жалб этиш асосида Кармана туманини Навоий шаҳрининг марказий қисми билан боғловчи троллейбус йўлининг биринчи навбати қурилишини 2000 йилда туғаллашни таъминласин;

— Навоий вилояти ҳокимлиги, «Ўзавтойўл» давлат концерни билан биргаликда Кармана туманининг магистрал йўлларини қайта таъмирлаш ва шаҳар ичидаги йўлларини кенгайтириш тадбирларини бир ой муддатда ишлаб чиқсин ва тасдиқласин;

— Навоий вилояти ҳокимлиги, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги билан биргаликда ҳомийлар ва бюджет маблағларини жалб этган ҳолда Мирсаид Баҳром мақбараси, ҳазрат Қосим Шайх мақбараси мажмуи, шайх Хўжа Хусрав мақбараси, Мирзачорбоғ ёдгорликларини қайта таъмирлаш дастурини икки ой муддатда ишлаб чиқсин ва тасдиқласин.

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда ушбу фармон юзасидан қарор қабул қилсин.

7. Ушбу фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ў. Султонов зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1999 йил 27 май

Мамлакатимизда ғалла ўрим-йиғимига оммавий киришиладиган масъулиятли палла тобора яқинлашмоқда. Оққўрғон туманидаги Акмал Икромов номли жамоа хўжалиги ғаллакорлари ҳам ўрим мавсумига пухта тайёргарлик кўрмоқдалар. Улар 368 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 45 центнердан дон олишни ният қилишган.
СУРАТДА: ижарачи Мусурмонқул Абдиев ғаллазорда.

П. ЭРГАШЕВ олган сурат.

ХИВА ТАЪЗИМИ

Миннатдорлик

Истиқлол шарофати туфайли қадриятларни улуғлаш, тарихий ва маданий меросимизни асраб-авайлаб маънавий юксалтириш борасида амалга оширилаётган ғоят хайрли ва кенг кўламли тадбирлар барчамизни қувонтирмоқда.

Айниқса, Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива ва бошқа шаҳарларда обидаларни сақлаш, таъмирлаш, бу жойларда халқаро сайёҳликни ривожлантириш буйича шахсан Президентимиз ташаббуси ва ташкилотчилиги билан қилинаётган тадбирлардан чексиз мамнунлигимизни изҳор этмоқчимиз.

Аз-Замахшарий, Нажмиддин Кубро, Муҳаммад Раҳимхон Феруз, Паҳлавон Маҳмуд каби элдошларимизнинг таваллуд саналари кенг нишонланди. Хиванинг 2500 йиллиги халқаро миқёсда катта байрам қилинди. Шу муносабат билан бажарилган бунёдкорлик, ободончилик ишлари, янги турар-жойлар, маданий-маиший бинолар қурилиши, Маъмун академияси фаолияти бошланганлиги, троллейбус қатновининг йўлга қўйилиши — ҳаммаси халқимизни мамнун этмоқда. Хивамизда сайёҳлар учун меҳмонхоналар қурилаётганлиги келажакда бу тармоқнинг янада ривожлантирилишидан далолат бермоқда. Жаҳон сайёҳлик ташкилотининг нуфузли анжумани — халқаро семинарнинг Хивада ўтказилиши ва ундан Хива декларациясининг қабул қилиниши ҳам шаҳримизнинг дунёдаги мавқеини янада кўтарди.

Хива аҳли номидан: «Нуроний» ва «Маҳалла» жамғармалари, «Ичан қалъа» жамғармаси, музей қўриқхонаси жамоалари.

БУГУНГИ СОНДА:

1—2-саҳифалар
«ИСТИҚЛОЛ, ИСЛОҲОТ, ТАРАҚҚИЁТ»
Қишлоқ хўжалигида изланиш ва ўнгланиш

2-саҳифа
«НОНИНГИЗНИ ТУЯ ҚИЛИБ БЕРАЙМИ?»
Деҳқонни алдаётганлар

1—3-саҳифалар
«ХОР ҚИЛСАНГ ЗОР БЎЛАСАН»
Томорқада сочилиб ётган бойликни нега териб олмаймиз?

4-саҳифа
ЯНГИ РУКН ТАҚДИМОТИ
Миллатнинг сийрати нималарда кўринади?

ЎЗБЕК МОДЕЛИНИ ДУНЁ ТАН ОЛАДИ

Мавзу

Олий Мажлиснинг яқинда бўлиб ўтган XIV сессиясида мамлакатимиз Президенти давлатимизнинг ривожланиш стратегияси, ислоҳотларни чуқурлаштириш ва жамиятни янгилаш борасидаги фаолиятининг мазмун-моҳияти нималардан иборат бўлиши лозимлигига тўхталиб, истиқболга эришишнинг бешта устувор йўналишини белгилаб бердилар. Иқтисодиёт соҳасини янада эркин ривожлантириш вазифаси биринчи навбатдаги устувор йўналишлардан бири деб таъкидланди.

«Иқтисодиёт соҳасини янада эркинлаштириш мақсади — биринчи навбатда давлатнинг бошқарув ролини чегаралаш, хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий эркинликларини ҳамда иқтисодиётнинг барча соҳаларида хусусий мулк миқёсларини кенгайтириш, мулкдорларнинг мавқеи ва ҳуқуқларини мустаҳкамлаш демакдир», дедилар йўлбошчимиз нутқларида.

Хўш, айни пайтда ислоҳотларни жорий қилишда нималарга эришилди, ҳозир амалдаги ҳужжатлар етарлими, улар қандай баҳоланмоқда, ислоҳотлар иқтисодиётнинг ривожланишига қай даражада таъсир кўрсатмоқда ва бу борада яна нималарга эътибор бериш керак деган савол туғилади.

Тармоқда ислоҳотларнинг босқичма-босқич амалга оширилиши, демократик ва бозор ислоҳотларининг кучли ижтимоий сиёсат билан олиб борилиши натижасида қишлоқ хўжалиги мутлоқ янгидан ташкил қилинди. Хўжалик юритишнинг хусусий мулкчиликка асосланган янги шакллари вужудга келди.

(Давоми 2-бетда)

ОЁҚ ОСТИДАГИ ХАЗИНА

Уни ким топаяпти-ю, ким йўқотаяпти?

«Жамиятга янгича фикрловчи одамлар керак. Боқимандалик кайфиятидан халос бўлиб, ўзининг кучига, ақлу заковатига, қурбига, ўзининг мулкига ишониб, ёруғ келажак, муносиб, эркин ҳаёт учун тинимсиз курашиш лозим».

Ислом КАРИМОВ.

ҲОКИМ ҚОЙИЛ ҚОЛГАН КУН

Мунозара

Ўтган йили бир туман ҳокими таҳририятга қўнғироқ қилиб, ўтказилаётган саховат кечасига мухбир таклиф қилган эди. Топшириқни бажариш менинг чекимга тушди. Айтилган кунга етиб бордим. Республика радиоси ва телевидениеадан ҳам таклифга биноан вакиллар келишган экан. Ҳокимлик биносида тўпланишиб, сўнг йўлга тушдик. Кеча бир хўжаликнинг пахтачилик бригадасига қарашли замонавий дала шийпонида бўлиб ўтди. Маълум бўлишича, унинг соҳиби тадбиркор ҳам, фермер ҳам эмас, қишлоқдаги мактабда ёшларга физкультура фанидан сабоқ берадиган оддий муаллим йигит экан. Фермер хўжалиги очиш ниятида ер сўраб борса, хўжалик раиси жеркиб берибди. «Ҳей, бола, қўлингдан келадиган ишни қилсанг-чи, бориб коптогингни теп» дебди. Орияти кўзғалган ҳалиги йигит, аччиғи келиб туман ҳокимига борибди. «Мен деҳқон фарзандиман, бу ишга лаёқатим бор, керак бўлса, амалда исботлаб бераман», дебди. «Агар исботласанг сенга ўзим ер олиб бераман, қани бошла», дебди ҳоким ҳам. Муаллим йигит мунтазам спорт билан шуғулланадиган, суяги меҳнатда қотган эмасми, уйига қайтиб бориб қишли-қировли кунда томорқасида ер кавлаб, дарҳол чоғроққина иссиқхона ясабди. Синалган, ишончли одамдан яхши нав помидор уруғидан олиб сочибди. Шаҳарга тушиб ташлаб юборилган музқаймоқларнинг қоғоз қутиларидан тўрт қоп тўплаб, олиб келибди. Ҳар бирига тупроқ, ўғит солиб бодринг уруғидан қадаб қўйибди. Етмаганига тоғора, челакларга экибди. Кўчатлар етилгач эллик сотих томорқанинг ярмига бодринг, ярмига помидор ўтқазибди-да, устига сим тортиб, плёнка тўшабди. Натижада ҳали одамлар ерга уруғ

(Давоми 3-бетда)

ДЕҲҚОН МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ

Шарҳ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 15 майдаги «1999 йилда пахта хомашёси ва бошоқли экинлар дони харид нархлари ва ички хўжалик иқтисодий механизмини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори деҳқон учун ҳақиқий ғамхўрлик намунаси бўлди. Ушбу қарорнинг илгари мана шу масалалар бўйича қабул қилинган қарорлардан фарқланувчи томонлари нималардан иборат?

Биринчидан, ўтган йилларда пахта хомашёси ва бошоқли ғалла бўйича прейскурант баҳоларини белгилаш бўйича қарорлар алоҳида-алоҳида, ҳосил ўрим-йиғими ва йиғим-теримига саноқли кунлар қолганда қабул қилинар эди. Натижада хўжалик раҳбари ва мутахассислари ҳосил йиғиб олинишига қадар маҳсулот сотишдан қанча даромад қилиниши мумкинлиги тўғрисида аниқ тасаввурга эга бўлмас эдилар. Энди улар ўзларининг даромад ва буромадларини олдиндан режалаштириш имкониятига эгалар.

Иккинчидан, олдинлари қабул қилинган қарорлар фақатгина прейскурант баҳоларни белгилаш билан чекланган бўлса, эндиликда хўжалик иқтисодий механизмини такомиллаштириш масалаларига алоҳида ўрин берилгандир.

Учинчидан, қарорларнинг олдинги намуналарида асосий масъулият тижорат агентлари билан пахта хомашёси етиштирувчиларига юклатиларди. Эндиликда ҳисоб-китоб жамғармаси молиявий агентлиги бўлган тижорат банклари ҳам ўз кафолатларини қўйган ҳолда, ҳар бир хўжалик ички бўлинмалари бўйича моддий ва молиявий ресурсларни алоҳида ҳисобга олишни жорий этишни таъминлаш бўйича жавобгар ҳисобланадилар.

Тўртинчидан, юқорида айтиб ўтилганидек,

(Давоми 2-бетда)

КЕЛГУСИ СОНДА ЎҚИЙСИЗ:

«РАҚОБАТ»
Икки қўчқорнинг боши бир қозонда қайнайдими?

ИЙМОНИНИ СОТГАН ОТА ФОЖЕАСИ
Пул ўлсин-а, пул ўлсин!

ЯНГИ РУКН ТАҚДИМОТИ:
«Талабларингизга биноан»
Севимли санъаткорингиз билан суҳбатлашинг

1999 ЙИЛГИ БОШОҚЛИ ДОН ЭКИНЛАРИ ҲОСИЛИНИ ЙИҒИШТИРИБ ОЛИШНИ УЮШҚОҚЛИК БИЛАН ЎТКАЗИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда)

«Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси томонидан тўланиши белгилаб қўйилсин.

6. «Ўздавдонинспекция», «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси ва «Ўздавназоратуруғмарказ» билан биргаликда тайёрланаётган дон ва бошоқли дон экинлари уруғлигининг сифати устидан кундалик назорат ўрнатсин, белгиланган меъёрлар ва қоидаларнинг бузилиши ҳолларига қатъий барҳам берсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда хўжаликларнинг 1999 йилда ўзлари етиштирган ҳосилдан ўз эҳтиёжларини таъминлайдиган ҳажмда уруғлик ғамлашини ташкил этсин.

Уруғлик донни «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси билан тузилган контрактация шартномалари бўйича дон сотишнинг умумий ҳажмлари ҳисобига топшириш, шунингдек, товар дондан уруғлик сифатида фойдаланиш қатъий тақиқлансин. Уруғлик фондини яратишнинг белгиланган тартиби бузилишига йўл қўйган шахслар республика қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка тортилсин.

8. Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ҳисоб-китоб жамғармаси «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси ва жамғарманинг молия агентлари билан биргаликда топширилган дон учун, топширилган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари учун якуний ҳисоб-китоб қилишда тўловларни амалга ошириш тартибига мувофиқ жамғарма маблағлари ҳисобидан хўжаликлар билан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилинишини таъминласин.

9. Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ҳисоб-китоб жамғармасига, «Ғалла-банк», «Пахта-банк» ва бошқа тижорат банкларига хўжаликлар ва машина-трактор паркларини дон ўрим-йиғими мавсуми қатнашчиларига ўрим-йиғим ишлари бошидан бошлаб ҳар беш кунда Вазирлар Маҳкамасининг «1999 йилда пахта хом ашёси ва бошоқли экинлар дони харид нархлари ҳамда ички хўжалик иқтисодий механизмини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 1999 йил 15 майдаги 248-сон қарорида назарда тутилган нархлар бўйича иш ҳақи тўлаш учун пул маблағлари ва тегишли нақд пул билан таъминлаш тавсия этилсин.

10. «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорациясига уруғчилик хўжаликларидан навли уруғларни сифатига мувофиқ — супер элита учун товар донга белгиланган нархдан 300 фоизга, элита уруғ учун 200 фоизга, биринчи репродукцияли уруғ учун 150 фоизга, иккинчи-учинчи репродукцияли уруғ учун 100 фоизга оширилган нархлар бўйича харид қилишга рухсат берилсин, улар давлат ресурсларига харид қилинадиган доннинг умумий ҳажмларига киритилмасин.

11. Дон ташиётган темир йўл ва автомобиль транспорти хизматлари учун ўз вақтида ҳисоб-китоб қилинишини таъминлаш мақсадида 1999 йил дон ҳосилини ташиш даврида, истисно тариқасида, шу йилнинг 1 ноябригача «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси тизими корхоналари учун бевосита ишлаб чиқариш фаолияти билан боғлиқ кечиктириб бўлмайдиган эҳтиёжларга (транспорт харажатларини ҳисобга олган ҳолда) тушумдан 15 фоиз миқдорида маблағ ажратиш ставкаси белгилансин.

12. «Ўзнефтмаҳсулот» акциядорлик компанияси (Аҳмедов) бошоқли дон экинлари ҳосилини йиғиштириш даврида хўжаликларга ҳамда ҳосилни ўриш-йиғишда ва ташишда банд бўлган машина-трактор паркларига ёнилғи-мойлаш материалларини белгиланган лимитлар бўйича узлуксиз берилишини таъминласин. «Кейс» комбайнлари ва тракторлари учун мой етказиб берилишига алоҳида эътибор берилсин.

13. «Ўзагрокимётаъминот» бирлашмаси элеватор ва омборхоналарни, шунингдек, дон маҳсулотларини зарарли микроблардан тозалаш учун зарур миқдордаги фумигантларнинг ўз вақтида келтирилишини таъминласин.

14. Ички ишлар вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари доннинг нобуд бўлиши ва талон-тарож қилиниши ҳолларининг олдини олиш мақсадида донни ўриб-йиғиб олиш жойларида, хирмонларда ва дон қабул қилиш пунктларида кеча-кундуз ишлайдиган назорат постлари ўрнатсинлар, ёнғиндан сақлаш бўйича зарур тадбирларнинг бажарилишини таъминласинлар.

15. Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги:

туман даражасидан бошлаб дон тайёрлашнинг ягона статистика ҳисобини юритсин, дон қабул қилиш пунктларидан хўжаликлар бўйича ҳисоботларни қабул квитанциялари нусхалари илова қилингандагина қабул қилсин:

дон етиштиришнинг умумий ҳажмини аниқлаш учун аҳоли хўжаликларида етиштирилган донни алоҳида сатрда ҳисобга олсин;

дон етиштириш ва сотиш тўғрисидаги статистика ҳисоботининг тўғрилигини мунтазам текшириб борсин ва аниқланган нотўғри маълумотлар тўғрисида Вазирлар Маҳкамасини хабардор қилсин.

16. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосари Б. Олимжонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1999 йил, 24 май.

ДЕҲҚОН МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ

(Давоми. Боши 1-бетда)

хўжалик ҳар бир ички бўлинмалар билан топширилган пахта хом ашёсининг амалдаги ҳажми ва сифати асосида ҳисоб-китоб қилишни таъминлайди. Ҳисоб-китоб қилиш жараёнида айрим бўлинмаларнинг зарарларини бошқа бўлинмалар даромадлари ҳисобига қоплашга йўл қўйилмаслиги тўғрисидаги банднинг киритилганлиги ҳар бир ишлаб чиқарувчининг моддий манфаатдорлигини оширади.

Бешинчидан, давлат буюртмасида белгиланган ҳажмдан ортиқча пахта хом ашёсини қайта ишлашдан олинган қўшимча маҳсулотлар — ўсимлик ёғи, кунжара, шелуха ва линт пахта хом ашёси етиштириш бўйича хўжалик билан тузилган шартномаларни бошқарадиган ички хўжалик бўлинмаларига тайёрлов ҳажмларига мутаносиб равишда хўжаликлар ихтиёрига берилиши маҳсулот ишлаб чиқарувчилар моддий манфаатдорлигини оширади. Ушбу банднинг киритилиши жамоа ва шахсий чорва молларини етарли омухта ем билан таъминлаш учун том маънода асос яратиб, ички бозорни тўлдиришга хизмат қилади.

Олтинчидан, қишлоқ хўжалиги корхонаси иш ҳақи тўлаш, қўшимча иш ҳақи ва мукофот бериш бўйича ички бўлинмалар ходимларига қатъий равишда йил давомида меҳнатга иш ҳақи тўлаш фонди суммасининг 70 фоизи берилиши кўзда тутилганлиги маълум. Мунозарали ҳолатларни келтириб чиқариши мумкин. Яъни тариф иш ҳақи фондининг 70 фоизи бўнак сифатида берилиши ишловчилар моддий манфаатдорлигига путур етказади қабилида фикрловчилар ҳам мавжуд. Бу ерда аниқлик киритиш лозимки, бўнак миқдори меҳнатга ҳақ тўлаш умумий фонди (тариф иш ҳақи фонди, маҳсулот учун қўшимча ва бошқа қўшимчалар қўшилиб)нинг 70 фоиз миқдорида белгиланган ва тариф иш ҳақи фондидан кўп бўлмаслиги кўрсатиб ўтилган.

Ва ниҳоят, қарорда белгиланганидек табиий офатлар ва ноқулай об-ҳаво шароитлари билан боғлиқ бўлмаган сабаблар натижасида шартнома шартларини бажармаган ички бўлинмаларга нисбатан хўжаликка келтирилган зарарни қоплаб бериш шарти киритилганлиги пудратчилар ва ички бўлинмалар аъзоларида моддий масъулият ҳиссини янада ошишини таъминлайди. Ҳар бир ходимдан ўзининг иш жойида унга юклатилган вазифасига нисбатан ўта масъулият билан ёндашишни талаб қилади.

Ишлаб чиқарувчиларни қизиқтирадиган яна бир муҳим масала бу давлат буюртмаси миқдоридаги маҳсулотларни сотиб олишда қўлланиладиган харид нархларидир. Бу йил бир тонна пахта хом ашёсининг ўртача харид нархи 34800 сўм қилиб белгиланган бўлиб бу ўтган йилги даражага нисбатан 42,2 фоизга юқоридир. Бошоқли дон экинлари харид нархлари буғдойга ўртача 15840 сўм белгиланиб ўтган йилги баҳодан 44 фоиз ортиқдир. Бундан ташқари бир тонна жавдарнинг баҳоси 15050 сўм, арпа ва сулига 12670 сўм белгиланган. Давлат эҳтиёжларидан ортиқча тайёрланган маҳсулотлар эса келишилган нархларда харид қилиниши кўзда тутилган. Хулоса қилиб айтганда, ҳукуматимизнинг ушбу қарори деҳқон манфаатини ҳимоялашга хизмат қилади.

Эркин ЮСУПОВ,
Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги бошқарма бошлиғи, иқтисод фанлари номзоди.

Мингбулоқ туманидаги «Гулбоғ» жамоа хўжалигининг биринчи бригадаси миришкорлари ҳар йили қишлоқ хўжалигидан юқори натижаларга эришиб келадилар. Ҳосилдорликни ошириш ва экинларга агротехника талаблари асосида ишлов беришда механизатор Жумавали Умматқуловнинг алоҳида ўрни бор. Моҳир механизатор беш йилдан буён ўз ихтиёридаги тракторни таъмирсиз бошқариб келяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Жумавали Умматқулов. 2. Ғўза қатор ораларига ишлов берилаётган пайт.

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ олган суратлар.

ЎЗБЕК МОДЕЛИНИ ДУНЁ ТАН ОЛАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Улар халқимизнинг тарихий урф-одатлари, менталитети, мамлакатимизнинг тупроқ ва иқлим шароитлари, экинларнинг турлари ҳам ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилмоқда.

Республикамиз мустақил давлат сифатида энди етти йил фаолият кўрсатмоқда, лекин тарихан қисқа вақт бўлса ҳам кўп йиллар талаб қиладиган ва хўжалик юритишнинг турли шаклларини синаб кўриш, хусусий мулкчиликнинг асосларини яратиш каби мураккаб жараёнларни босиб ўтишга ҳамда уларни шакллантиришга эришилди. Ўтган вақт мобайнида тармоқда мулк бутунлай давлат тасарруфидан чиқарилиб, нодавлат секторга ўтказилди. Ишлаб чиқариш ушбу сектор зиммасига юклатилди. Қисқа муддат ичида хўжалик юритишнинг ўндан ортиқ шакллари синаб кўрилиб, улардан учтаси истиқболли деб танланди.

Биринчи навбатда шахсий томорқа эгалари кичик товар маҳсулоти етиштирувчи деҳқон хўжаликларига айлантирилди. Бу тўғрида алоҳида Қонун қабул қилинди ва уларнинг ерга, мулкка ҳамда етиштирган маҳсулотига эгалик ҳуқуқлари белгилаб берилди. Эндиликда улар томорқа ерлардан ташқари маҳсулот етиштириш учун қўшимча ер олиш ҳуқуқига ҳам эга бўлдилар. Хўжалик юритишнинг бу шаклида ислоҳотнинг бош масаласи хусусий мулкчилик муаммолари тўлиғи билан ҳал бўлди. Деҳқон хўжаликлари бугун қишлоқда мулкдорлар синфининг шаклланишида асосий роллардан бирини ўйнамоқда. Улар тармоқда озиқ-овқат маҳсулотларининг асосий қисмини етиштирмоқдалар. Бу мулкка эгаликни ҳал қилишда эришилган муҳим натижалардан бири бўлди дейиш мумкин.

Товар маҳсулоти етиштирувчи хўжалик юртишнинг ўртанги шакли — мустақил фермер хўжаликлари деб белгиланди. Бу шакл бизнинг минтақамиз учун янги бўлса-да, унда ҳам мулкка, ерга ва етиштирилган маҳсулотга эгалик асосан ҳал бўлмоқда. Фермер хўжаликлари ҳақидаги қонуннинг қабул қилиниши хўжалик юритишнинг бу шакли ривожланишига катта имкониятлар очиб берди. Уларнинг мулкка ва етиштирган маҳсулотга эгалик масаласи қонун асосида ҳал қилинди. Ер участкалари узоқ муддатга ижарага бериладиган бўлди. Шундай қилиб, фермерлар ҳам қишлоқда мулкдорлар синфининг вужудга келишида ўз ўрнини эгалламоқдалар.

Қишлоқ хўжалигида товар маҳсулоти етиштирувчиларнинг йирик шакли қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) деб белгиланди. Бу тўғрида қонун ҳам қабул қилинди. Хўжалик юритишнинг мазкур усулида ерга, мулкка ва етиштирган маҳсулотга эгалик қилиш муаммоси ҳал қилиниши керак эди. Уни пайчилик механизмини жорий қилиш билан ҳал қилиш имконияти вужудга келди. Ҳар бир ширкат аъзоси ўз улушига (пайига) эга бўлиши орқали йирик хўжаликларда ҳам мулкка эгалик муаммоси ҳал қилинмоқда. Шу билан бирга етиштирган маҳсулотига, ерга эгалик муаммолари ҳам кўндаланг бўлди. Уларни ширкат хўжаликларида оилавий пудратни жорий қилиш орқали ечими топилди. Пудратчи етиштирган маҳсулотига эгалик қиладиган бўлди.

Хўжалик юритишнинг мазкур учта усули ерга, мулкка ва етиштирган маҳсулотга эгаликни ҳал қилиши хусусий мулкчиликни ривожлантириш, шу асосда қишлоқда мулкдорлар синфини шакллантириш мумкин эканлигини назарий жиҳатдан ва амалиётда исботлаб берди. Иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда бу муаммоларнинг ҳал қилиниши Ўзбек моделининг ўзига хос хусусиятларидан бири. Иқтисодий ислоҳотларнинг бундай босқичма-босқич олиб борилиши — Ўзбек моделининг жорий қилиниши қишлоқ хўжалигида тўпланиб қолган қатор муаммоларни ечиш имкониятини берди.

Лекин афсуски, жойларда ислоҳотларни амалга оширишда қонун талабларини бир томонлама, ўз ҳуқуқлари нуқтаи назаридан талқин қилиш ҳоллари ҳам кўплаб учраб турибди. Бунда эътиборни маҳсулот ишлаб чиқарувчилар фаолиятида учраётган баъзи бир масалаларга қаратмоқчиман. Фермерлик ҳаракати бошлангандан бери республикамизда уларнинг сони 20 мингдан ошди. Мазкур тадбиркорлар ердан, сувдан, асосий воситалардан самарали фойдаланиб, истеъмол бозорини озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлдиришга катта ҳисса қўшмоқдалар. Аммо ер олиб ундан бир неча йиллар давомида самарали фойдаланмаётган фермерлар ҳам йўқ эмас.

Бугун маҳсулот етиштирувчилар унинг сарф-харажатларини қоплайдиган нархлар билан сотиши маҳсулот миқдорининг кўпайиши ва сифатининг яхши бўлишида муҳим масаладир. Аммо тайёрлов корхоналари ва маҳсулотни харид қилаётган бошқа ташкилотлар тўловларни ўз вақтида амалга оширмаётганликлари натижасида деҳқон ўз меҳнатидан вақтида баҳраманд бўлолмаётир. Тўловлар муддатининг чўзилиб кетаётганлиги деҳқонларни қийин аҳволга солиб қўймоқда. Айни пайтда мансабдор шахслар томонидан ҳам қонунни бузиш ҳоллари учраб турибди. Ерга, мулкка ва етиштирган маҳсулотга эгалик масаласи ислоҳотнинг бош мезони бўлишига қарамасдан, жойларда ер участкаларини биркитиб беришда қатор камчиликлар мавжуд. Ер участкаларини Қонунда кўрсатилганидек узоқ муддатга эмас, балки бир мавсумга, бир йилга бериш ва Қонунга хилоф равишда тортиб олиш ҳоллари ҳам йўқ эмас.

Етиштирган маҳсулотга эгалик қилишда ҳам шартнома шартлари бузилиши кузатилмоқда. Фермерлар маҳсулотнинг шартномада кўрсатилганидан ортиқчасини ўзларида қолдириши керак. Аммо уларнинг бу ҳуқуқлари поймол қилиняпти. Шунингдек, тайёрлов ва савдо ташкилотлари томонидан нархларни монопол равишда белгилаш ҳоллари давом этмоқда. Фермер тижорат банкидаги ўз маблағини ўз ихтиёри билан ишлатишида ҳам қатор тўсқинликларга ва чекланишларга учрамоқда. У моддий-техника ресурсларига тўловларни бажаришда ҳам кўплаб қийинчиликларга дуч келяпти. Шу боис зарар кўриб ишлаяпти. Аммо, бундай ҳолда зарар айбдор шахслар томонидан ундириб берилиши ва бу борадаги жавобгарлик қонунда акс этиши лозим.

Яна бир масала. Айни пайтда жойларда раҳбарлар томонидан технологик жараёнларга билиб-билмай аралашиш ҳоллари ҳам мавжуд. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Шундай экан, ислоҳотларни чуқурлаштиришда қонуний ҳужжатларни ҳаётга тадбиқ қилишни доимий назорат қилиб бориш билан бир қаторда мавжуд қонунларга амалиёт талабидан келиб чиқиб, ўзгартиришлар киритиб бориш ва янгиларини қабул қилиб бориш керак. Қонун догма эмас. У мунтазам мукаммаллаштирилиши зарур. Шунда бозор муносабатларининг халқимиз онгига чуқур кириши ва барча тоифадаги шахслар ўз фаолиятларини Қонун билан ҳамнафас олиб бориши имконияти яратилади. Бир сўз билан айтганда, мамлакатда Қонун устиворлиги таъминланади.

Расулмат ҲУСАНОВ,
Ўзбекистон Бозор ислоҳотлари илмий-тадқиқот институти директори.

ЧЎПОН ҲАМ МУЛКДОР БЎЛСИН

Қўшработ туманидаги Очил Қодиров номли ижара хўжалиги бош чўпони Худойназар Тўймуродовнинг айтганлари

Фикр

— Оббо, мухбир укам-ей. Савол беравердингиз, беравердингиз. Кўнгилдаги гапларни айтиб, одамни қитиқладингиз. Майли, нима дердим, ҳаммасини айтаман. Фақат, илтимос, ёзганда у ёқ, бу ёғини тўғрилаб ёзинг.

Биласизми, чорвадорларда бироз мақтовга мойиллик бор. Даштчасига айтганда, «катта гапли, кўтармадан сув ичган» бўлади. Умримни чорвага бахшида этганман. Ҳаётимда неки ижобий ўзгаришлар бўлган бўлса, рўзғоримнинг тўкинчилигию, фаровонлиги — ҳаммаси ана шу чорва туфайли. Режаларни доимо бажариб келаман. Ҳукуматимизга, раҳбарларга раҳмат! Мендек оддий чўпоннинг меҳнатини ҳам муносиб тақдирлашаяпти. Масалан, «Шуҳрат» медали, «Мустақиллик» нишонини олганман. Ўтган 1998 йилда «Тико» автомашинаси билан мукофотлашди. Менга шунчалик ҳурмат кўрсатилгани бошқа чўпонларга ҳам далда бўлаяпти.

Айниқса чўпон халқини, яхши гап билан «қитиқласангиз», у ўлиб-тирилиб, меҳнат қилади. Қўшработлик чорвадорларнинг тўл олиш мавсуми олдидан анъанавий қурултойи бўлганди. Ўшанда вилоят раҳбарларидан бири бир гапни айтганди:

«Кавказликлар қоракўл теридан тайёрланган, нархи 70-80 минг сўмлик телпакни кийишади. Лекин улар бундай телпакни аҳён-аҳёнда, катта тўй-ҳашамларда, тантаналарда ўзларини кўз-кўз қилиш учун кийишади. Қўшработлик чўпонлар эса қоракўл телпакни ҳар куни кияди. Бари шунга ҳақли.

Ана шу гапда чўпонни улуғловчи, унинг меҳнатини қадрловчи, Қўшработнинг қоракўл терисини мадҳ этувчи мақтов ҳам, айни пайтда коса тагида нимкоса деганларидек, кавказликлар киядиган қоракўл телпаклар 70-80 минг сўм бўлса, сизлар топширган тери ундан ҳам сифатли ва қимматбаҳо бўлиши керак, деб чўпонларга ишора қилиш ҳам бор.

Хуллас, ўша гап чўпонларни руҳлантирди. Шу боис тумандаги ҳамкасбларим бу йилги қўзилатиш мавсумини муваффақиятли якунлашди. Ҳар юз бош қўйдан 105-110 тадан қўзи олиб, асосий эътиборни ўстиришга, сифатли қоракўлтери топширишга қаратишди. Лекин бу ҳамма ишлар кўнгилдагидек дегани эмас. Чорвачилик, қоракўлчилик билан боғлиқ муаммолар талайгина.

Чўпонлик менга отам Марди Тўймуродовдан мерос қолган касб. Эсимни танибманки, сурув ортидан эргашаман. Тажриба ва кузатишларимдан шунга амин бўлдимки, бугуннинг чорвасини кечагиси билан таққослаб бўлмайди. Айни кундаги аҳволдан чўпоннинг дили оғрийди, сабаби, чорва бош сони йил сайин камайиб бораяпти. Тўғри, кейинги йилларда чорвачиликни ривожлантиришга эътибор кучайди. Лекин назаримда, булар етарли эмасдек.

Чорвачилик маҳсулотларининг харид нархи анча паст. Илгари бир кило жун нархи бир кило қўй гўшти билан тенг эди. Энди-чи? Энди айрим ташкилотлар жуннинг ҳар бир килосини 15—20 сўмдан қабул қилишяпти. Бу иқтисодиётнинг ҳеч бир қолипига тўғри келмайди.

Яна бир аччиқ гапни айтишга тўғри келади. Бухоро қоракўл терини қайта ишлаш заводига жўнатилган териларнинг пули 2—3 йилдан буён хўжалигимиз ғазнасига келиб тушган эмас. Бунинг оқибатида хўжалик чорвадорларга ўз вақтида маошини беролмайди. Биз-ку чидасак бўлади. Лекин ёшларни қандай қилиб сурувга жалб эттириб, касбга меҳр қўйдириш мумкин.

Ёшларни бу касбга қизиқтириш учун айрим мулоҳазаларим бор. Ҳозирги шароитда хўжалик томонидан чўпонга барча шароитни яратиб беришнинг ўзи қийин. Шу туфайли чорвадор ҳам хоҳлайдими-йўқми, ўзи учун жон койитишга мажбур. Мен ҳар бир отар бошчисининг, ёрдамчисининг шахсий қўйлари бўлишини назарда тутаяпман.

Дейлик, менинг 100—150 бош қўйим бор. Уни хўжалик чорвасидан ажратиб боқолмаслигим аниқ. Улар хўжалик сурувига аралашиб юради. Лекин керак пайтда мен ўз қўйларимдан фойдаланаман. Масалан, қўрахўтонни таъмирлаш, ем-емиш тўплаш ва бошқа юмушларда уларни сотиб, фойдаланиш мумкин. Бундай дамда ўз қўйимни ўйламасдан сўйишим ёки сотишим мумкин. Очиғи, бундай имкониятдан тадбиркор чўпонлар ҳозир ҳам оқилона фойдаланишяпти.

Менимча, чўпонда бўлгани, хўжаликда бўлгани. Шунинг учун чўпонга шахсий чорвасини кўпайтириш ва уни жамоат чорваси билан биргаликда боқиш имконини бериш керак.

Иккинчидан, чўпоннинг кеча-ю кундуз, ёз-у қиш чорва ортидан юриши маълум. Кўп ҳолларда унинг рўзғор ишларига қарашишга вақти ҳам бўлмайди. Яйловда қўй боқиш билан банд бўлади. Шунинг учун унга отарига яқин жойда бирозгина ер берилса, ғалла, беда экиб олса. Ҳам оиласи, ҳам чорваси тўқ бўларди. Наслчилик ишларини, ветеринария хизматини яхшилашга эътибор қаратиш керак. Чунки чорва наслини яхшиламай, отарни касалликдан асрамай туриб, ундан сифатли маҳсулот олиб бўлмайди.

Хуллас, қоракўлчиликни сердаромад соҳага айлантириш учун биринчи галда чўпон қадри ва меҳнати эъзозланиши зарур. Ва, бу борадаги кўп муаммоларни бартараф этиш, ишга масъулият билан ёндошиш ҳам ютуқлар калити бўлади.

Мамадиёр ЗИЁДИНОВ ёзиб олди.

НОНИНГИЗНИ, ТУЯ ҚИЛИБ БЕРАЙМИ?

Таассуф

Шу иборанинг тарихини биласизми? Қадимда қаҳатчилик замонларида бир камбағал қорни азбаройи оч қолиб кўчага чиқибди. Қараса бир бойнинг ўғли каттакон кулчани емоқчи бўлиб турган экан. «Нонингни туя қилиб берайми?» дебди ҳалиги камбағал. «Қанақасига?» деб сўрабди бола. «Мана бунақасига», дебди камбағал ва кулчанинг қоқ ўртасидан катта қилиб тишлаб узиб олибди. Ўртаси ўйилган кулча чиндан ҳам туяга ўхшаб қолибди. Оч камбағалнинг сал нафси ором олибди, тўқ бола эса ўйинчоқ топилганига суюнибди. Хуллас, бу бир беозор ривоят. Аммо...

Бугун айрим корчалон кимсалар меҳнаткашнинг нонини туя қилишнинг ғаройиб усулларини топаётганини кўриб таажжуб ва таассуфдан ёқа ушлайсан киши.

Келинг, яхшиси Касби туманидаги «Комилон» жамоа-ширкат хўжалигида содир бўлган қинғир ишлар, ҳотамтойлик, кўрганларимиз ҳақида гапира қолайлик. Бу ерда 1996—98 йиллар давомида жамоа аъзоларига иш ҳақи тўла ҳисоб-китоб қилинмаган.

Далилларга мурожаат қилайлик. Азим Музаффаров бошлиқ бригаданинг (3-кичик ширкат) Розия Саидова, Зокир Саидов, Даврон Рўзибоев, Ихтиёр Тўраев, Дилором Саидова сингари 25 нафар аъзоси 1995 йилдан бери иш ҳақи ўрнига аҳён-аҳёнда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, газлама тарқатиб келишаётганлигини сўзлаб беришди. 4-кичик ширкатда механизатор бўлиб ишлаб келаётган Фурқат Қувватов, Исмоил Музаффаров, Шуҳрат Тўраев, Зафар Саҳатов ва Ислом Шодиев бригадасининг сувчиси Ғайбулла Шодиев ҳам 1996 йилдан буён иш ҳақларини тўлиқ олишмаганлигини куюниб таъкидлашди.

— Бизга қанча иш ҳақи ҳисобланиб, қанчасига маҳсулот олганимизнинг аниғини ҳам билмаймиз, — дейди Зокир Саидов.

Аниқланишича, унинг 3494 сўмлик иш ҳақи (1997 йил учун) шу кунгача тўланмаган. Дилором Саидованинг 2923 сўмлик, Розия Саидованинг 11896 сўмлик, Зиёда Тўлаеванинг 12038 сўмлик, Зулфия Бойированинг 6752 сўмлик маоши ҳам эгаларнинг қўлига тегмаган. Шунингдек, Барот Йўлдошев 1995 йил учун 567 сўм, 1996 йил учун 1375 сўм, Ихтиёр Тўраев 1996 йил учун 1355 сўм, Холмурод Эргашев 1998 йил учун 13162 сўм, Дўлоб Келдиев 1998 йил учун 14786 сўм миқдоридаги пули қачон тўланишини билолмай саргсон. 2 ёшгача боласи бор аёлларга ҳам ҳукуматимиз томонидан қабул қилинган қарорга асосан мунтазам тўлаб турилиши лозим бўлган ёрдам пули ўрнига ҳар бир онага 1 тадан хаскаш берилган.

Меҳнаткашлар вақти-вақти билан иш ҳақлари, болалари пули ҳисобидан газлама, ўсимлик ёғи, гўшт олган бўлсалар-да, бу маҳсулотларнинг нархи ва умумий қиймати қанчалигини билишмайди.

Ўсимлик ёғисиз овқат тайёрлаб бўлмайди, албатта. Доим аҳолининг ўсимлик ёғига нисбатан талаби катта. Косон ёғ экстракция очиқ ҳиссадорлик жамиятидан 1998 йилда 25 тонна 250 килограмм маҳсулот келтирилган эди. Ёғ хўжаликка килоси 119 сўмдан кирим қилинган. Бироқ аҳолига 145 сўмдан иш ҳақи ҳисобига берилган. Унинг ҳам 20 тоннасигина жамоа аъзоларига тарқатилган. 5 тоннаси эса қарз учун (?) «Ферузбек» деҳқон фермер хўжалигига (бошлиғи Салоҳиддин Ҳалимов) «инъом» этилган. Маълумки, ўсимлик ёғи хўжалик топширган чигити ҳисобидан аҳолига тарқатиш учун берилади. Аммо нима учун ёғ «Ферузбек» деҳқон фермер хўжалигига берилганлиги бизга қоронғу.

Бош ҳисобчи Неъмат Ҳаққулов, нафақалар ҳисобчиси Улуғ Довуровалар билан қилинган суҳбатдан аён бўлдики, хўжалик ишчи-хизматчилардан 1995 йилдан то жорий йилнинг бошига қадар жами 35 миллион 972410 сўм қарздор бўлган. Шу йил биринчи чораги давомида ҳар хил маҳсулотлар (пахта ёғ, гўшт, сут, томат) бериш ҳисобига бу рақам 353 минг сўмга камайган.

— Ўтган йил бошида 2 ёшгача фарзанди бор оналарга тўланадиган нафақа миқдори, 6 миллион 42 минг 288 сўм бўлиб, шундан йил давомида 409 минг 165 сўм берилди. Амалдаги йилда шу ҳисобдан яна 56 минг 256 сўм тарқатилди, — қўшимча қилди ҳисобчи Улуғ Довурова.

Бу энди қанақаси? Президентимиз, ҳукуматимиз оналарга, ёш авлодга тинмай ғамхўрлик кўрсатишсаю, «Комилон»да бунга эътибор берилмаса? Лоқайдлик, масъулиятсизлик шунчалар бўладими? Кичкинтойлар пули қани? У кимнинг айби билан вақтида эгалари қўлига етиб бормаяпти?

«Ҳақиқий раҳбар дегани одамлар бардошини синаш билан эмас, балки уларга муносиб шарт-шароит яратиб бериш, оғирини енгил қилиш билан танилади». Юртбошимизнинг бу сўзлари «Комилон» ширкат хўжалигининг собиқ раиси Ж. Тоштемиров, бош ҳисобчиси Х. Ҳайитовларга ҳам бевосита тааллуқли. Президентимиз яна таъкидлайдиларки, одамлар ҳамма нарсани кўриб-билиб турибди. Улар барча қийинчиликларга чидайди, аммо адолатсизликка чидай олмайди. Бинобарин, Деҳқон нонини туя қилишга уринувчиларнинг охири войдир.

Жўра ЮСУПОВ,
Қашқадарё вилояти, Касби тумани.

НАМАНГАН вилоятида тузилган махсус комиссия аъзолари ғалла ўриш техникасининг мавсумга тайёргарлигини кўриб чиқиб, шу ишга юқори баҳо берди. Вилоят хўжаликларидаги мавжуд 467 та комбайннинг барчаси мавсумга шай қилиб қўйилган. Шулардан 37 таси меҳнат унумдорлиги юқори бўлган Американинг «Кейс» комбайнларидир. Ўрим-йиғим мавсуми бошлангунига қадар яна 26 та «Кейс» олиб келиниши мўлжалланмоқда.

— Бу комбайнлар ҳам келганидан сўнг ўрим-йиғимни қисқа муддатда туғаллаш имкони пайдо бўлади, — дейди «Наманганагромашсервис» вилоят бирлашмаси раиси Мухторжон Усмонов. —

ТЕХНИКА МАВСУМГА ШАЙ

Бу йил техникани таъмирлашга алоҳида эътибор бердик. Ишимизнинг ўтган йиллардагидан фарқи шуки, машина-трактор парклари ихтиёридаги техникани ҳам, хўжаликлар балансидаги техникани ҳам бир жойга тўплаб, таъмирлашни бирданига бошладик. Машина-трактор парклари билан хўжаликлар техникаси таъмири ўртасида ҳеч қандай фарқ бўлгани йўқ. Машиналарни мавсумга тайёрлашга 80 миллион сўмдан ортиқ маблағ сарфланди. Мавсум охиригача бу маблағ миқдори яна бироз ошади. Чунки мавсум давомида тез ишдан чиқадиган қисм ва деталлар заҳирасини ҳам ғамлаб қўйдик.

Таъмир ишларида фаол қатнашганларни моддий ва маънавий рағбатлантириш ҳам эътибордан четда қолгани йўқ. Уларга қимматбаҳо совғалар — телевизор, гилам, палослар берилди. Ўрим-йиғим илғорларини ҳам салмоқли совғалар кутмоқда.

Бу йилги ишимизнинг яна бир эътиборга лойиқ жиҳати шундаки, биз техникани таъмирлашни жуда эрта, ўтган йилнинг декабрь ойида бошладик. Бундан мақсад битта — таъмир сифатини яхшилаш эди.

Шунинг учун ҳам бу йилги мавсумда техника ёмон тайёрланган, деган шикоятларга ўрин қолмайди, деб ўйлаймиз. Кўчма таъмир отрядлари иши ҳам миридан сиригача ўйлаб қўйилган. Хўжаликлар билан комбайнлардан фойдаланиш графиги келишиб олинган, уларни бир даладан иккинчи далага кўчиришда вақтни бой бермаслик чоралари кўриб қўйилган.

Вилоят ғаллакорлари бу йил жами 70 минг гектар ердаги ҳосилни йиғиб олиш керак. Мутахассисларнинг фикрига кўра, бу йил яхши ҳосил етиштирилган. Энди гап ўрим-йиғим мавсумини яхши ташкил этишда қолган.

Н. ХЎЖАЕВА.

ОЁҚ ОСТИДАГИ ХАЗИНА

(Давоми. Боши 1-бетда)

қадамасларидан туриб унинг экинлари пишиб етилибди. Бир марта узиб бозорда сотибдида, пулига мана шу саховат кечасини ўзи уюштирибди. У ўша куни эллик чоғли ҳамқишлоқларига дастурхон ёзиб, ош ҳам берди. Ҳар бир кишига қоғоз халталарга солинган сархил помидор, бодринг улашиб чиқди. Шу йўл билан оддий томорқа эгаси амалда нимага қодирлигини исботлади. Кечада сўзга чиққан туман ҳокимининг гапларидан ҳамма, айниқса, йигитнинг ҳамқишлоқлари ҳайратга тушдилар.

— Мен атай бу йигитнинг ишларини кўриш мақсадида куни кеча унинг уйида бўлдим. Томорқасини эринмай айланиб чиқдим. Ҳосил чўғи баланд. Камида беш тонна бодринг, яна шунча помидор бор. Агар ҳар килосини ўртача юз сўмдан ҳисобласак ҳам, укамиз нақд бир миллион сўмлик маҳсулотни етиштириб қўйибди. Энг муҳими, у менга берган ваъдасини бажарди, сўзининг устидан чиқди. Отасига минг раҳмат. Ҳалоли бўлсин, қандини урсин...

Шундай деб ҳоким ҳам ваъдага вафо қилди. Йиғилганлар кўз ўнгида йигитга хўжаликдан ўн гектар ер ажратилганлиги ҳақида чиқарган ўз қарорини топширди. Саховат кечасидан сўнг қишлоқ фуқаролари йиғинининг раиси, ҳоким мухбирлар билан қишлоқдаги бошқа томорқаларни ҳам айланмоқчи эканлигини, ҳар ким ўз уйида бўлиб туришини илтимос қилган эди. Кутилмаганда тўпланган кишиларнинг аксарияти негадир саросимага тушиб қолишди. Ҳамма бир зумда аридай тўзиб кетди. Одамларнинг кўпчилигини уйларидан тополмадик. Улар кўринишга юзлари чидамай яшириниб олишди. Сабаби аён эди. Аксарият кишиларнинг томорқалари бир аҳволда қаровсиз ётибди. Атрофлари ўралмаган, кўклам бошланганига қарамай, ҳали ўтган йилги экин поялари, томирларидан ҳам тозаланмаган. Ҳатто шудгор қилинмаган томорқалар ҳам беҳисоб экан. Кўпчилик нима экишни ҳам билмайди. Аниқ режаси йўқ. Баъзилар бу ҳақда берилган саволга «макка, макка» дейишдан нарига ўтишолмади.

— Нима, танглайингни маккажўхори билан кўтаришганми, — деди шунда ҳоким, бутун вужудидан куч ёғилиб турган бир йигитга. — Бир гектарга яқин томорқанг бор экан. — Бундай бозорбоп экинлардан экиб, рўзғорингни бутлаб, уй жойингни созлаб олмайсанми. Яшашингни қара? Йигит уялиб биздан кўзини олиб қочди. Атрофга аста разм солдик. Ҳақиқатдан, ҳайҳотдек келадиган томорқа майдони ҳувиллаб ётибди. Икки хонагина лойли уйи бор экан. Оқланмаган, деворлари ёмғир, қор урилавериб ювилиб кетган. Ошхонаси ҳам йўқ. Очиқ ҳавога тикланган тандир ўчоқларини устига сув ўтказмайдиган қора қоғоз ёпиб қўйибди. Ўтин чўпи ҳам очиқ-сочиқ. Атроф тўла ўт ўлан-у, бостирма остида турган биттагина сигирнинг қовурғаларини санаса бўлади. Энг ачинарлиси, у шунча шарт-шароитга эга бўла туриб ундан тўғри фойдаланишни хаёлига ҳам келтирмаяпти. Ҳатто мевали дарахтлар ҳам экмаган. Бир туп шафтолиси бор экан, уни ҳам эчки ғажиб ётибди. Қайтаётиб яна бир нарсага аҳамият бердик. Йигитнинг уч нафар фарзанди у ҳозиргина саховат кечасидан олиб келган ҳалиги хайрия қилинган бодрингларни қарсиллатиб ейишар, хурсандчиликдан сакраб ўйнашарди...

КИМ ҲАҚ — РАИСМИ, ШИКОЯТЧИМИ?

Ўша куни бу қишлоқдан ғалати ҳиссиётлар билан қайтдим. Йўлда ўйга чўмиб борар эканман, бир шикоятни текшириш мақсадида узоқ туманга борганим, у ерда шунга ўхшаш бўлиб ўтган гап-сўзлар ёдимга тушди. Шикоятчилар хўжалик раиси устидан арз қилишган, уни жамоа аъзоларига озиқ-овқат ва яна бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тақсимлашда адолатсизликда айблашганди. Суриштирув жараёнида арзнома ўз исботини топмади. Шикоятчилар ноҳақ бўлиб чиқишди. Раис бозор иқтисодиёти тамойилларини яхши ўзлаштирган, бугунги кун масъулиятини теран ҳис қиладиган одам экан.

— Ука, мана кўриб чиқинг, — деди ўта босиқлик билан бир даста ҳужжатларни олдимга суриб қўяр экан. — Менинг айбим бўлса жавоб беришга тайёрман. Одамларга қилган меҳнатларига ўз вақтида ҳақ тўлаганмиз. Баъзи ҳолларда ўзлари ихтиёрий равишда натура ҳисобида ортиқчаси билан озиқ-овқат маҳсулотлари олишган, ҳатто қарз ҳам бўлиб қолишган. Энди ўша қарзларни иш ҳақларидан босиб қолсангиз, дод дейишади. Бу ҳам етмагандай бугун олиб кетиб эртага яна маҳсулот сўраб келаверишади. Негадир шунга одатланиб қолишган. Тўғри, шароитни тушунамиз. Шунга қараб иш қиламиз. Лекин, нафсиламбирини айтганда хўжалик омбори Ҳоруннинг ғазнаси эмас-ку. Уни ҳам ҳисоб-китоби бор ахир. Қолаверса, ковушни ҳалпиллатиб судраб киядиган, лаллайиб юрадиган даврлар ўтиб кетди. Энди ҳар бир киши замона зайлини теранроқ англаб, қадамини дадилроқ ташлаши керакда. Давр ҳушёрликни, изланишни, доимий ҳаракатни тақозо этаяпти-ку?

Менга раисни мана шу эркакча фикрлари маъқул келди. Тўғри эканлиги учун уни ёқладим. Айбни шикоятчиларнинг ўзларидан изладим ва топдим ҳам. Улар эскитдан боқимандалик кайфиятга берилган, кишилар эди. Ҳар бирларида қарийб бир гектарга яқин томорқалари бор экан, эринмай бориб кўрдим. Бегона ўтлар босиб, хафсаласизлик билан экилганлиги туфайли яккам-дуккам ўсган экинлар қаровсизликдан ҳолсизланиб ётибди. Ер увол, экин увол.

Хўш, шундай шароитда кўпроқ кимни айблаш керак? Президентимиз қишлоқ ҳақида гап кетганида ҳар доим бир сўзни қайта-қайта таъкидламоқдалар: «Деҳқон тўқ бўлмагунча юрт бадавлат бўлмайди». Шу маънода бугун қишлоқларимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар, хўжаликларда мулк шакли ўзгартираётганлиги, хусусий секторларни ривожлантиришга ҳукуматимиз томонидан яратиб берилаётган катта имкониятлар мазмун моҳиятига кўра энг аввало деҳқон рўзғорини бутлашга, унинг турмуш шароитини яхшилашга қаратилган. Шундай экан, демак асл деҳқон агар чиндан бойишни истаса ҳеч бир ҳолда қаноатланмаслиги, хўжаликдан олаётган ўз улуши билан кифояланмаслиги, яратилган қонуний шароитдан тўлароқ фойдаланишга интилиши керак. Ҳаёт ундан бугун изланишни, ақл юритиб фаол ҳаракат қилишни талаб этаяпти. Агар аввало деҳқоннинг ўзи астойдил изланмаса у хўжалик бераётган даромаддан ҳам қанчалик мўмай бўлмасин тўғри фойдалана олмайди.

Масалани пойтахт вилояти мисолида таҳлил этадиган бўлсак, шаҳар атрофидаги Тошкент, Қибрай ва Занги ота туманлари хўжаликларида деҳқонлар томорқаларидан юқори даромад олаётганликларини кўрамиз. Сабаби, бу туманларда томорқа эгалари ҳар қарич ерни алоҳида эъзозлаб, кўзларига суратдилар. Меҳр билан ардоқлайдилар. Шунга жавобан ер тўрт фаслда ҳам тўкин ҳосил беради. Аксарият кишилар асосан бозорбоп сабзавот маҳсулотлари етиштириш билан машғул. Томорқаларда қиш фаслида кўкатлар, кўкламда саримсоқ, қулупнай, ёзда карам, сабзи, кузда эса картошка етиштирилади. Бўстонлиқ, Янгийўл, Паркент туманларида ҳам мана шундай ижобий ҳолнинг гувоҳи бўлиш мумкин. Бу туманларда етиштирилаётган мева ва сабзавот маҳсулотларининг тўқсон фоизи шахсий томорқа эгаларининг улушига тўғри келади. Лекин, вилоятнинг қолган туманларида деҳқонларнинг томорқалардан фойдаланиши ўта қониқарсиз. Шу туфайли таассуфки, шаҳарликлар дастурхонини тўлғазиш айни вақтда бошқа вилоят деҳқонлари ҳисобидан бўлмоқда. Хусусан, қуруқ мевалар Самарқанддан, полиз маҳсулотлари Сирдарё ва Жиззахдан, сабзавотлар эса асосан Фарғона, Наманган ҳамда Андижон вилоятларидан олиб келинмоқда. Оқибатда масофа узоқлигидан йўл харажатлари ортиб кетмоқда. Бу эса, шаҳар бозорларида нарх-навонинг кун сайин қимматлашишига сабаб бўлаяпти.

«ЮРИНГ, ШАҲАРДАН БОДРИНГ ОЛИБ КЕЛАМИЗ»

Мана бунисига нима дейсиз? Кўпгина қишлоқлар аҳолиси шаҳарга маҳсулот олиб келиш ўрнига аксинча аҳоли шаҳардан ташиб истеъмол қилмоқда. Масалан, Қуйлиқ деҳқон бозорида бир килограмм картошканинг бугунги баҳоси 70—75 сўм бўлгани ҳолда бу маҳсулот Бўка ва Пискент туманларида 90—95 сўмдан сотилмоқда. Нега? Чунки, улар деҳқонлар эмас, шаҳардан маҳсулот олиб келиб, устама қўйиб пуллаётган олибсотарлардир. Маъмурчиликка шунчалик бой имкониятлари бўла туриб ўзлари зиғирча ҳисса қўшмаётган айрим томорқа эгаларини яна бозорлардаги нарх-наволардан ёзғиришларига куясизми? Бу ҳолатни Бўка туманининг «Дўстлик», «Бўка» ва «Туркистон», Бекобод туманининг Ойбек, номли «Шоликор» ва «Навбаҳор» жамоа хўжаликларидаги ўнлаб қишлоқларда кузатиш мумкин. Мазкур қишлоқларда одамларга етарлича томорқа ажратиб берилган. Ерлари унумдор, сувли. Аммо, эгалари томонидан фойдаланишга эътибор йўқ ҳисоби. Уларнинг баъзилари ҳайҳотдек ерлари бўла туриб, йўл бўйига қийшиқ пештахталар ўрнатиб, сақич сотиб ўтиришибди. Савлатларидан от ҳуркадиган норғул йигитлар гўёки ўзларича «бизнес» билан машғул.

Қишлоқда яна бир тоифа одамлар бор. Ўзлари ёш, соғлом. Томорқалари катта. Аммо ночор, камбағал яшашади. Боиси, ўша — боқимандалик. Жонини койитгиси келмайди. Йиртиқ ковушини судраб кун бўйи қишлоқ кўчаларида бекор юришади. Қўлларига андак пул тушиб қолса бирор дўкон ортига ўтиб олишадида, винохўрлик қилишади. Томорқаларига эса, бир ҳовуч жўхори сочиб қўйишади. Парвариш йўқ, экин нима бўлса бўлиб, қовжираб ётаверади.

Хўш, модомики қишлоқларда бугун томорқа ва улардан фойдаланиш муаммоси мавжуд экан, бу масалани қандай ечиш мумкин?

Бизнингча мақоламиз бошидаги муаллим йигит сингари уларни боқимандалик кайфиятидан халос этиш, ғурурларини қўзғаш, ориятларини уйғотиш керак. Бунинг учун ҳокимликлар қошида фуқаролар томорқасини назорат қилиш гуруҳлари тузилиб, иш олиб борилса, мақсадга мувофиқ бўлади. Томорқасидаги хазинадан оқилона фойдаланаётганлар ҳар томонлама рағбатлантирилиши, улар тажрибаси кенг тарғиб қилиниши зарур. Бу борада биз қаламкашлар ҳам енг шимарайлик.

Ер умрини бекор ўтказаётганларга тегишли таъсир кўрсатиш лозим. Токи ҳар биримиз ер қадри, қиймати учун масъулият ҳис этайлик. Шунга эришиш керакки, деҳқон доимо тўқ яшасин, ҳеч нарсага муҳтож бўлмасин.

Иброҳим ТОШЕВ,
«Қишлоқ ҳаёти» мухбири.

ТАҲРИРИЯТДАН: Ушбу мақолада ғоят далзарб муаммо ўртага ташланган. Бу ҳақда сизнинг фикрингиз қандай? Мулоҳазаларингизни кутамиз.

Йилнинг дастлабки ҳосили ҳисобланган пиллани териб олиш Нишон туманидаги «Пахтаобод» қишлоқ хўжалик пайчилик жамиятида ҳам қизғин бормоқда. Жамоада 135 оилада ипак қурти боқилди. Мўлжал 10,5 тонна пилла сотиш.

СУРАТДА: пиллакор Шарофат Эшқувватова ва жамоа етакчи Бобохон Усмонов етиштирилган ҳосилни кўздан кечирмоқдалар.

Ш. СУЛТОНОВ
олган сурат.

САЙХУНОБОДЛИК ТАДБИРКОР

Халқимизда изланганга толе ёр, деган мақол бор. Сайхунобод туманида истиқомат қилувчи Назар Раҳматуллаев ҳам ҳаётида ушбу ақидага амал қилиб яшайди. У бирор ишга қўл урса, биринчи навбатда изланувчанлик, янгиликка интилишни мақсад қилиб қўяди.

Бундан беш йил муқаддам Назар падари бузруквори Раҳматулла бобонинг олдига келиб маслаҳат солди:

— Ота, фермер хўжалиги ташкил қилсак қандай бўлади? Укаларим билан маслаҳатлашдим, уларнинг ҳаммаси рози. Бозордан мол сотиб олиб, уйдаги жониворлар сонини кўпайтирсак, ўзимизнинг фермер хўжалигимиз бўлса, ҳаммамиз ўша ерда ишласак.

Раҳматулла бобо ўғлининг гапидан хурсанд бўлди.

— Жуда тўғри ўйлабсизлар, ҳозир замон тадбиркорликни тақозо қилмоқда. Президентимиз ҳам шунга йўл очиб беряпти. Раҳмат, у кишига. Аҳил, баҳамжиҳат бўлиб меҳнат қилсанглар, албатта кўзланган мақсадга эришиш мумкин.

Замон — изланганники

Шундай қилиб, Назар укаларини ёнига олиб ишга киришиб кетди. Фермер хўжалигига «Турон» деб ном қўйилди. Дастлаб хўжаликдан озуқа учун беш гектар ер олишди. Ўша йили қорамоллар сонини 20 бошга етказишди. Биринчи йили, яъни 1994 йили фермер хўжалиги 59 минг сўм соф фойда олди.

Мулк шаклининг янги турида фаолият кўрсатаётган жамоа аъзолари биринчи навбатда эътиборни моллар зотини яхшилаш, уларнинг маҳсулдорлигини оширишга қаратишди. Республикамиз учун маҳаллий зот ҳисобланган бушуев зотини кўпайтиришди. Боиси — ушбу зот жазирама иссиққа чидамлилиги, маҳсулдорлиги, касалликларга кам чалиниши билан ажралиб туради.

Фермер моллари йил сайин кўпайиб борди. Айни пайтда бу ерда 96 бош қорамол парвариш қилиняпти. Уларнинг 22 боши соғин сигирлар ҳисобланади. Говмишларнинг маҳсулдорлиги ҳам ортяпти. Масалан, 1995 йили ҳар бир сигирдан 1500 килограммдан сут соғиб олинган бўлса, бу кўрсаткич ўтган йилга келиб 3 минг килограммни ташкил қилди.

Табиийки, ҳар йили олинаётган соф фойда миқдори ҳам ўсмоқда. 1998 йили жамоа ярим миллион сўм даромад қилди. Одамларга иш ҳақи ўз вақтида бериб боряпти. Ҳар бир ишчининг ўтган йил давомида олган маблағи 65 минг сўмни ташкил қилди.

Биз фермер хўжалигига ажратилган ер майдони билан қизиқдик. Айни пайтда 45 гектар ерда озуқа етиштирилмоқда. Барча юмушлар фермернинг ўзидаги техника воситалари ёрдамида амалга оширилади.

Жамоа аъзолари ердан унумли фойдаланаётганлиги боис рўзғор учун зарур бўлган барча маҳсулотлар ҳам шу ерда етиштириляпти. Шу боис бозордан бирор нарса сотиб олинмайди.

Яқинда туман ҳокимлиги, республика наслчилик бирлашмаси ва республика наслчилик инспекцияси раҳбарлари фермер хўжалигидаги ишлар билан танишиб унга юқори баҳо бердилар. Айниқса, наслчилик борасида амалга оширилаётган ишлар маъқул бўлди. Фермер хўжалигини наслли моллар етказиб беришга ихтисослаштириш вазифаси қўйилди.

Излаган имкон топар, деганларидек, Назар Раҳматуллаев бошлиқ «Турон» фермер хўжалигининг кўрсаткичлари йилдан-йилга яхшиланиб бормоқда. Иш давомида юзага келаётган муаммолар ҳал қилиб бориляпти. Жамоа билан бир вақтда ташкил топган «Хазина», «Намуна», «Машъал», «Иброҳим» ва «Бахмал» фермер хўжаликлари эса аллақачон тугаб кетди..

Ҳосил КАРИМОВ.

КУРРАИ ЗАМИНДА

● ПЕКИН. ХХР тарихида биринчи маротаба хитойлик мутахассислар Арктикадаги Шимолий қутбга экспедиция уюштириш ниятида. Хабарларга қараганда, экспедиция таркибида 50 нафар олим ва 20 нафар журналист бўлиб, улар шу йили 1 июлда Шанхайдан Шимолий қутбга томон йўл олишади.

Хитойлик олимлар Шимолий қутбнинг сайёра иқлимига таъсири билан боғлиқ ҳамда бошқа соҳалар бўйича тадқиқот ўтказади.

* * *

● СЯНГАН. Бангкокда Жанубий-Шарқий Осиё давлатлари уюшмаси билан Европа иттифоқининг савдо-иқтисодий ҳамкорлик бўйича анжумани бошланди. Анжуман кун тартибида ўзаро савдо ва сармоялар оқимини кенгайтириш ҳамда атроф-муҳитни ҳимоялаш масалалари жой олган.

* * *

● НЬЮ-ЙОРК. БМТ Бош котиби Кофи Аннан Ҳиндистон-Покистон чегарасида икки ҳафтадан буён давом этаётган қуролли тўқнашувлардан ташвиш билдирди.

РАТА—ТАСС ахборот маҳкамаси тарқатган хабарга қараганда, Ҳиндистон билан Покистон ҳарбийлари ўртасида, айниқса, Кашмир водийсидаги Каргил секторида ниҳоятда аёвсиз жанглар бўлган. Натижада ҳар икки томон катта талофат кўрган. Курбонлар орасида тинч аҳоли вакиллари ҳам бор.

* * *

● РАБОТ. Ливия билан Жанубий Африка Республикаси (ЖАР) ҳукуматлари ўртасида савдо-иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида битим имзоланди. Шунингдек, томонлар ўзаро алоқаларни ривожлантириш мақсадида назорат қўмитасини тузишга келишиб олди. Мазкур келишувларга ЖАР саноат ва савдо вазири Алек Эрвин бошчилигидаги делегация аъзоларининг Ливияга ташрифи чоғида эришилди.

(ЎзА).

ДУШАНБА, 31

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом ,Ўзбекистон!»
8.00-8.40 «Таҳлилнома».

*

8.40 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Боболардан қолган бу наво».
9.10 «Ўзлик».
9.40 «Мусиқий саёҳат».
10.05 Кино янгиликлари.
10.20 Ўзбек киноси ижодкорлари.
10.40 Кундузги сеанс.
12.05 Ўзбекистон телерадиокомпанияси халқ чолғу оркестрининг концерти.
12,30 «Пўстин». Теленовелла.
12.55 Мультсериал.
13.10 «Ҳамма кўриши шарт...эмас».
14.10 «Фавқулодда 20 дақиқа».

* * *

18.10 «Орзули олам бу».
18.30 «ТВ патруль».
18.40 «Истеъдод».
19.05 «Тафсилот».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Биржа ва банк хабарлари.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Имом ал-Бухорий». Премьера.
21.40 Эркин ва юнонрум кураши бўйича Осиё чемпионати.
22.10 «Келин-куёв». Телешоу.
23.05 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Телесериал. 51-қисм.
23.55 «Ахборот».
00.25 «Маънавият» дастури.
01.10-01.15 Ватан тимсоллари.

ЎзТВ II

18.05 «Янги авлод» студияси намойиш этади («Ким эпчил-у, ким чаққон», Мультомоша)
18.40 «Ақл ёшдамас».
18.55 «Мусиқий лаҳза».
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 Жаҳон чекишга қарши кураш куни. «Саломат бўлинг».
20.10 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
20.40 «Жаҳон». Халқаро шарҳ.
20.55 «Мусиқий лаҳза».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.35 «Ёшлар» телеканали намойиш этади: «Бурч» Видеофильм. 1-қисм.
22.05 «Душанбада кўришгунча».
22.25 «Муносабат».
22.45 «Мусиқий лаҳза».
22.50 «Кулгига нима етсин».
23.10 «Олам футболи».
23.30 «Ёшлар» телеканалида.
23.40 Синема
01.15 «Хайрли тун!»

ЎзТВ II

18.05 «Янги авлод» студияси намойиш этади.
18.40 «Семург».
18.55 «Мусиқий лаҳза».
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Дил рози». Мусиқий дастур.
19.35 «Ракурс».
20.00 «Спорт-лотто».
20.10 «Лаззат».
20.30 «Спектаклдан сўнг».
20.50 «Каталог».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Бурч». Видеофильм. 3-қисм.
22.05 Танишинг: «Ўзбегим» гуруҳи.
22.20 «Эркин фикр».
22.35 «Мусиқий лаҳза».
22.40 «Авторейд».
22.50 «Ёшлар» телеканалида.
23.00 Синема.
00.50 «Хит-коллекция».
01.10 «Хайрли тун!»

ПАЙШАНБА, 3

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

*

8.30 Республика газеталарининг шарҳи.
8.45 «Шарқ тароналари». II Халқаро мусиқа фестивали олдидан.
9.10 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал. 52-қисм.
10.05 «Нигоҳ».
Ўқув кўрсатувлари:
10.25 Абитуриент-99. Она тили.
10.45 Япон тили.
11.05 Абитуриент-99. Математика.
11.25 Мультсериал.
11.40 «Ватанпарвар».
12.05 «Инсон ва замин».
12.30 Эртаклар-яхшиликлар етаклар. «Тилла тухум».
13.30 «Алпомиш ўйинлари».
14.10 «Жавоҳирлар хазинаси».
18.10 Болалар учун.
18:25 «Ажаб саодат эрур».
18.40 «Харита». Халқаро шарҳ.
19.00 «Ҳидоят сари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
19.55 «Юзма-юз».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 Публицистик кўрсатув.
21.40 «Севги васфи».
22.15 УзТВ экранида биринчи марта. «Индаба». Кўп қисмли бадиий фильм. 23—24-сериялар.

9.35 «Кўзгу».
10.00 «Мен билган, билмаган дунё».
10.25 «Экология ва ҳаёт».
10.45 «Ўзбекистон спортининг нуфузи».
11.00 Кундузги сеанс.
12.25 Публицистик кўрсатув.
13.00 Ёш хонандалар концерти.
13.40 «Нотаниш дил суҳбати».
13.55-14.40 «Ринг».

* * *

18.00 Мультфильм.
18.10 «Сеҳрли шуъла».
18.30 «Иқтисод ва биз».
18.50 «Бахтли воқеа».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
19.55 Оқшом эртаклари.
20.10 «Ўзбекистон янгиликлари».
20.20 «Зиё».
20.30 «Ахборот».
21.05 « Қишлоқ ҳаёти».
21.25 «Суюклигим».
22.00 «Халқнинг кўнгли».
22.25 УзТВ экранида биринчи марта. «Индаба». Кўп қисмли бадиий фильм. 25-серия.
22.50 «Ахборот».
«Тунги ёғду».
Дам олиш дастури:
23.20 «Куй ва тасвир».
23.40 «Дунё». Бадиий фильм.
00.55-01.00 Ватан тимсоллари.

ЎзТВ II

9.00 «Янги авлод» студияси намойиш этади.
9.50 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал. 51-қисм.
10.45 «Ақл ёшдамас».
11.00 «Ёшлар» телеканалида.
11.05 «Кинотақдим».
11.25 «Мусиқий лаҳза».
11.30 «Ракурс».
11.50 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
12.15 «Танишинг: Жасур Ризаев».
12.30 «Ўзбек мумтоз шеъриятидан».
12.35 «Спектаклдан сўнг».
12.55 «Болалар дунёси «Томоша» гуруҳи».
13.10 «Семург».
13.25 «Рамаяна». Телесериал.
14.00 «Равнақ».
14.15 «Мусиқий лаҳза».
14.25 «Чироғи ёниқ уй».
14.50 «Кунг-фу тарихи». Телесериал.
15.35 «Мезон».
15.50 «Эски альбомдан».
15.55 Синема.
17.25 От спорти бўйича. «Жаҳон кубоги».
17.45 «Шарқ эстрадаси».

***

18.00 «Янги авлод» студияси намойиш этади.

Ойнаи жаҳонда

31 май — 6 июнь

СЕШАНБА, 1

Болаларни ҳимоя қилиш Халқаро куни

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

*

8.30 Республика газеталарининг шарҳи.
8.45 «Муштарак оҳанглар».
9.10 «Кусто командасининг сув ости саргузаштлари». Телесериал. 51-қисм.
«Умид» намойиш этади:
10.05 «Бахт ҳамиша Сиз билан».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 «Олтин тож».
18.35 «Аёл дунёни тебратар».
19.00 Киносовға.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Бибихоним». Премьера.
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Қўшиқла ҳаёт гўзал».
21.45 ЎзТВ экранида биринчи марта. «Индаба». Кўп қисмли бадиий фильм. 21—22-сериялар.
22.35 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Трактор» — Самарқанд».
23.20 «Ахборот».
23.50 «Суюнчи». Бадиий фильм.
01.00-01.05 Ватан тимсоллари.

ЎзТВ II

18.05 Болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни. «Янги авлод» студияси намойиш этади.
18.35 «Болалар дунёси «Томоша» гуруҳи».
18.55 «Ёшлар» телеканалида.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Беғубор фасл».
19.50 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
20.20 «Меҳр кўзда».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Бурч». Видеофильм. 2-қисм.
22.05 «Баҳс».
22.25 «Эркин Абдураҳимов куйлайди».
22.45 «Мунисам».
23.05 «Премьерадан сўнг».
23.25 «Ёшлар» телеканалида.
23.35 «Шум бола». Бадиий фильм.
01.05 «Хайрли тун!»

ЧОРШАНБА, 2

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

*

8.30 «Икки дил таронаси». Концерт.
9.00 «Кичкинтоймиз—гижингтоймиз».
9.20 «Остонаси тиллодан». Адабий кўрсатув.
10.05 Абитуриент-99. Адабиёт.
10.25 Кундузги сеанс.
12.05 «Талаб ва таклиф».
12.25 «Маънавият» дастури.
13.10 «Индаба». Кўп қисмли бадиий фильм. 21—22-сериялар.
14.10-14.30 «Кафолат».
16.00 Футбол.
16.45 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Портрет». Премьера.
16.55 Болалар учун. «Гулғунчалар».
17.25 «Озод обод юрт».
17.40 «Куйла, ёшлигим». Мусиқий дастур.
18.10 «Тўртинчи ҳокимият».
18.25 «Сиҳат-саломатлик».
18.45 «Қишлоқ ҳақида ўйлар».
19.05 «Қалқон».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 «Таълим- тарбия миллий дастури амалда».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Тараққиёт йўли».
21.25 «Санъат-дўстликка чорлайди».
22.15 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».
23.15 Футбол майдонларида.
23.30 «Ахборот».
24.00 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Телесериал. 52-қисм.
00.50-00.55 Ватан тимсоллари.

23.05 «Ўзлигинг намоён қил.» Экранда — Навоий вилояти.
23.35 «Ахборот».
00.05 «Сомон йўли».
00.35-00.40 Ватан тимсоллари.

ЎзТВ II

18.05 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Телесериал. 51-қисм.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Мушоира».
19.35 «Санам».
19.55 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
20.25 «Тил ва дил».
20.40 «Мусиқий глобус».
21.00 «Давр» Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Бурч». Видеофильм. 4-қисм.
22.05 «Сиз севган хонанда Равшан Комилов».
22.25 «Давр»-интервью.
22.35 «Садо-99» тақдим этади.
23.05 «Ёшлар» телеканалида.
23.15 Синема.
00.40 «Спорт қитъаси».
01.10 «Хайрли тун!»

ЖУМА, 4

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

*

8.30 «Диёр мадҳи». Концерт.
9.00 «Меҳригиё».
9.20 «Ишқнома». Адабий кўрсатув.
10.05 «Ҳаёт чашмалари».
Ўқув кўрсатувлари:
10.25 Абитуриент-99. Физика.
10.45 Немис тили.
11.15 Абитуриент-99. Биология.
11.35 «Бешбармоқ». Тележурнал.
12.05 «Кафолат».
12.20 М. Турғунбоева номидаги Республика раққосалар танлови ғолибларининг концерти.
12.50 «Индаба». Кўп қисмли бадиий фильм. 23—24-сериялар.
13.40 Ўзбекистон фуқароси.
14.10 «Шарқ тароналари».
14.30-15.00 «Сомон йўли».
17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.10 Болалар учун.
18.30 «Таянч нуқтаси».
18.45 «Муҳаббат дарси».
19.05 «Мулкдор».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 «Рақибингиз-гроссмейстер».
20.10 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Парламент соати».
21.25 «Назм ва наво».
22.00 «Кинонинг минг бир олами».
22.20 «Битик».
22.40 «Оила сирлари».
00.05 «Ахборот».
00.35-00.40 Ватан тимсоллари.

ЎзТВ II

18.05 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Телесериал 52-қисм.
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Ёшлар» телеканалида.
19.35 «Далил ва шарҳ».
19.50 «Мусиқий лаҳза».
20.00 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
20.30 «Талабалар шаҳарчаси».
20.45 «Наволарда аён этсам».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Бурч». Видеофильм. 5-қисм.
22.05 «Саломат бўлинг». Жаҳон атроф-муҳитни муҳофаза қилиш кунига.
22.20 «Автосалтанат».
22.35 «Спорт ҳафтаномаси».
22.55 «Жаҳон эстрадаси».
23.15 «Ёшлар» телеканалида.
23.25 Синема. «Роб Рой».
01.25 «Мунаввар тонг истаб».

ШАНБА, 5

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом,Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

*

8.30 Республика газеталарининг шарҳи.
8.50 «Мусиқа бўстони». Телеальманах.
9.10 «Ҳидоят сари».
«Умид» намойиш этади:

18.35 «Эски альбомдан».
18.40 «Ер ишқи». Мусиқий дастур.
18.55 «Ўзбек мумтоз шеъриятидан».
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Ёшлар» телеканалида.
19.35 «Матбуот».
19.55 «Рамаяна». Телесериал.
20.35 «Бизнес-академия».
20.55 «Мусиқий лаҳза».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Хуш келибсиз».
21.55 «Янги овоз: Анвар Шавқиев».
22.10 «Туйғу».
22.30 «Эски альбомдан».
22.35 «Мусиқа теграсида».
22.55 «Кунгил кунгилга пайванд».
23.25 «Ёшлар» телеканалида.
23.35 Синема. «Руҳ». Мелодрама.
01.20 «Хайрли тун!»

ЯКШАНБА, 6

ЎзТВ I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.30 «Ахборот».

*

8.30 «Камалак».
9.15 «Ғаройибот».
9.30 «Бўстон». Тележурнал.
«Умид» намойиш этади:
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Билим-ринг».
11.40 «Ёшлар ва эстрада».

*

12.05 «Шарқнинг машҳур аёллари».
12.25 Кундузги сеанс: «Олтин маъбуда». Бадиий фильм.
13.40 «Шоҳруҳ клуби».
14.10 «Мозийдан бир мўъжиза».
14.25 «Индаба». 25-серия.
17.00 «Ўзлик».
17.30 Футбол.
19.30 «Таҳлилнома» (рус тилида)
20.05 «Оламга саёҳат».
20.30 «Таҳлилнома».
21.15 «Якшанба оқшомида».
21.50 «Телевизион миниатюралар театри».
22.25 От спорти бўйича жаҳон кубоги.
22.55 «ТВ-1 намойиш этади». Телеанонс. «Аср мўъжизаси». Кинодастури.
23.10 Кино янгиликлари.
23.25 «Жаҳон киноси юлдузлари».
23.45 «Дунё».
01.10 -01.15 Ватан тимсоллари.

ЎзТВ II

9.00 «Янги авлод» студияси намойиш этади.
9.50 «Бизнес-академия».
10.10 «Мусиқий лаҳза».
10.20 «Инглиз тили Сиз учун».
10.45 «Ёшлар» телеканалида.
10.50 «Кусто командасининг сувости саргузаштлари». Телесериал. 52-қисм.
11.45 «Меҳр кўзда».
12.25 «Рей Брэдбери театри». Телесериал.
12.50 «Лаззат».
13.10 «Дониёр Тошмуҳамедов куйлайди».
13.30 «Цирк, цирк, цирк».
13.50 «Мусиқий глобус».
14.10 «Рамаяна». Телесериал.
15.45 «Кулгига нима етсин».
15.05 «Ўзбек мумтоз шеъриятидан».
15.10 «Очун».
15.30 «Ўзбекистон қанотлари».
15.40 «Хит-коллекция».
16.00 Синема.
17.45 «Наволарда аён этсам».
18.00 «Янги авлод» студияси намойиш этади («Уй вазифаси», Мультомоша)
18.35 «Остонадаги орзулар».
18.55 «Сиз ёқтирган қўшиқ».
19.00 «Давр». Ахборот дастури.
19.30 «Ёшлар» телеканалида.
19.35 «Бари ҳазил».
19.50 «Рамаяна». Телесериал.
20.30 «Дунё ҳафта ичида».
20.50 «Мусиқий лаҳза».
20.55 «Каталог».
21.00 «Давр». Ахборот дастури.
21.30 «Ёшлар» телеканалида.
21.35 «Синфдош».
22.05 «Ёшлар» телеканалида. «Шаҳзод» гуруҳи. «Азиз юртим». Мусиқий дастур.
23.05 «Миллионлар уйини».
23.30 Синема.
00.55 «Хайрли тун!»

«МЕНИНГ ЁШИМГА ЕТИБ ЮРИНГЛАР»

Бугунги меҳмонимиз — Меҳнат Қаҳрамони, саксон ёшли табаррук инсон Миразиз ота Рўзматов

— Отахон, сизни аввало яқинда нишонланган кутлуғ тўйингиз билан ижодий жамоамиз номидан табриклайман. Илойим, доим шундай соғ-саломат юринг.

— Раҳмат, ўғлим, Сизлар ҳам менинг ёшимга етиб юринглар.

— Бизнинг анъанавий савол: «беш» рақамига муносабатингиз? Инсоннинг доим ишлари «беш» бўлиши учун қандай яшаш керак?

— Яхши савол. Одамни мулоҳаза юритишга ундайди. Ҳалол, тўғри ишлаган, яшаган кишининг иши доим беш. Шунга муносиб бўлиш учун эътиқод билан яшаш керак. Бу йўлда кимлардир тўсқинлик қилмоқчи, йўлдан урмоқчи бўлади. Буни бахилликдан қилади. Ундайларга қулоқ солмай тўғри йўлдан кетаверса ҳаёти «беш» давом этаверади. Сизга бир воқеани айтиб берай. 1958 йили йигирма иккинчи январда мени шу хўжаликка раис этиб сайлашди. Унгача оддий механик эдим. Хўжалик жуда қолоқ эди. Ҳосилдорлик гектаридан ўн центнерданга тушиб кетган, кўп одам кетиб қолган эди. Биринчи йили ҳосилдорликни 20 центнерга кўтардик. Хўжалик ҳисобига озгина бўлса-да даромад тушди. Одамлар қайтишди. Йилдан йилга кўрсаткичлар яхшиланаверди.

Раислик фаолиятимнинг учинчи йили эди. Дала айланиб юрсам, бир соя жойдаги каравотда уч-тўрт қария чой ичиб ўтиришган экан. Салом бердим. Алик олиб чойга таклиф этишди. Отахонлардан бири «сиз билан йигирма биринчи раисни кўрдим. Раҳбарларнинг ҳар хили келиб кетди. Шуларни қиёслаш учун бир мисол айтаман. Одам яхши ният билан ниҳол экади. Мабодо, ўша ниҳол қийшиқ ўсса кесилиб, ўтин бўлиб ёниб кетади. Ёки шамол, бўронда қулаб изи йўқолиб кетади. Тўғри ўсгани қолади. Вақти келиб кесилган тақдирда ҳам иморатга ишлатилади. Айтмоқчиманки, сиз тўғри ўсяпсиз, шундай кетинг», деди. Унинг гапини қувватлаб иккинчи қария «шу гапни доим ёдингизда тутинг, кам бўлмайсиз», деб қўйди. Оталарнинг ўша насиҳати ҳозиргача эсимдан чиқмайди.

— Раҳбар биринчи навбатда қандай хислатларга эга бўлиши керак, деб ҳисоблайсиз?

— Ўта ҳалол ва зийрак. Одамлар ўз раҳбари хулқи, юриш-туришидан андоза олади. Ҳаромхариш ишларга қўл урмайди. Зийраклик шунинг учун керакки, гап қаёққа, иш қаёққа кетяпти, билиб турсин. Яна раҳбарнинг тили узун бўлиши учун қўли калта бўлмоғи даркор. Ҳар нарсага кўз олайтираверса, чангал солаверса тили қисилади. Ундайлар узоққа бормайди. Умуман, инсон раҳбарми, ё оддий деҳқон, нафс балосига берилмаслиги керак. Баъзи раҳбарлар ўзича ўйлайди: нима одамлар кўриб турибдими, билиб ўтирибдими, деб. Йўқ, ким нима қиляпти, ким қандай қадам босяпти, халқ ҳаммасини билади. Энг одил ҳакам — халқ. Шукр, нафс сўзига кирмай барака топдим. Яқинда хўжалик маданият саройида саксон ёшга тўлишим муносабати

Бешинчи қаватда беш дақиқа суҳбат

билан йиғин ўтказилди. Залга кириб боришимда БЕШ юз одам давомли қарсак чалиб турди. Йиғлаб юбордим, ўғлим. Президентимизнинг Фахрий ёрлиғини тантанали топширишди, зар чопон, қимматбаҳо соат тақдим этишди. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги раҳбарлари ҳам келиб қутлашди, совғалар топширишди. Ўшанда яна бир бор қувондим. Илоҳим, мустақиллигимиз мустаҳкам, муҳтарам юртбошимиз омон бўлсинлар, менинг ёшимга етиб, ундан ўтиб юрсинлар, деб дуо қилдим.

— Мамлакатимизда кечаётган ижобий жараёнлар сизда қандай таассуротлар қолдиряпти?

— Буни уч-тўрт жумла билан ифодалаш мушкул, болам. Юртбошимиз олиб бораётган оқилона сиёсатларидан беҳад мамнунман. Яқинда тўрт-беш қария шаҳарни айландик. Эҳ-ҳе, нимасини айтай. Илгари тушга ҳам кирмаган муҳташам бинолар, жаннатдек сўлим боғлар, кенг, равон йўлларни кўриб шу кунларга етказганига шукроналар айтдик. Бу ёғи, худо хоҳласа, фаровонлик. Бунинг қадрига етмоғимиз даркор. Ўттизинчи йиллар азоби, қирқинчи йиллар очарчилиги қайтмас бўлиб ўтди. Мустақиллигимиз мустаҳкамланишига, деҳқончилигимиз ривожланишига бундан буён ҳам ҳиссам қўшилсин, деб тез-тез далага чиқаман, маслаҳатлар бераман.

— «Қишлоқ ҳаёти» газетасини, жумладан қишлоқ аҳли ҳам севиб ўқиши учун кўпроқ нималарга эътибор бериш керак, деб ўйлайсиз?

— Айниқса, қишлоқ хўжалигига оид мақолалар тайёрлашда таҳлил, мулоҳазаларга таяниб ёзиш лозим. Шунча жойдан шунчадан центнер олинди, дейиш билан газетхонни ўзига жалб этиш мумкин эмас. Ўша бригада ёки хўжалик ниманинг эвазига катта хирмон кўтарди, асослаб кўрсатиш зарур. Олинган даромад ниманинг ҳисобидан эканини ўқиган одам билсин. Бундай мақолаларни ҳамма қизиқиб ўқийди, мушоҳада юритади. Кейин мақтанчоқлардан эҳтиёт бўлиш жоиз. Одатда иш билмайдиганлар сўзамол бўлишади. Шунча жойдан масалан, 40 ёки 42 центнердан пахта оламан деб керилади. Аслида ҳосилини чамаласангиз ўттизга ё боради, ё бормайди. Кейин одамлар қизиқиб мутолаа қиладиган суҳбатлар, оталар ўгити мунтазам бериб борилса, дейман. Инсонга маънавий озуқа ошнон каби доим зарур.

— Ёшларимиз қулоғига айтадиган гапингиз ва тилакларингиз...

— Дилимдаги гапни сўрадингиз, ўғлим. Биринчи тилагим ўқишсин. Мана ҳозир билим олиш учун ҳамма шароит бор. Биз ўқий олмадик, имконият ҳам, шароит ҳам бўлмади. Илгари оддий деҳқон ёки ишчининг боласи Америкага ўқишга кетибди, деган гапни эшитармидик. Бундай ғамхўрликлар бормиди? Қаранг, ёшларимиз таълим олаётган мамлакатга Президентимиз бориб улардан хабар оляптилар. Келажак сизларники, фақат яхши ўқинглар, деяптилар. Келажаги буюк давлат қуриш учун кучли билим, етук маълумот керак.

Иккинчи талагим, ёлғон гапларга учишмасин. Тўғри йўлдан адашишмасин. Ёлғон кишининг ризқини қияди, обрўсини йўқотади. Эл хизматидан чарчашмасин, ота-онани ҳурмат қилишсин. Кейин матонатли, чидамли бўлишсин. Бир эзгу ишни бошлашдими, охирига етказишсин. Вақтинча қийинчиликлардан чўчиб, бир йил, ярим йилда воз кечиб кетишмасин. Матонатли, чидамли инсон қадр, барака топади. Энг муҳими, доим соғ-саломат, ҳаётлари мазмунли ва тинч бўлсин.

Равшан БОТИР суҳбатлашди.

ДИҚҚАТ: ЯНГИ РУКН!

СИЙРАТ

Азиз газетхон! Бугундан эътиборан газетамиз саҳифаларида маънавиятимизнинг асл дурдоналари, миллатимизнинг бебаҳо хислат-фазилатлари бобида мухтасар мулоҳазалар чоп этиб боришга қарор қилдик. Зеро, бугунги авлод маънавиятимизнинг асрлар давомида яралган ҳаётбахш сарчашмаларидан баҳриёб бўлса, бугунги кунларнинг аҳамияти ва истиқболнинг масъулиятини теранроқ англайдилар, деган фикрдамиз.

Ушбу рукн ҳақида Сиздан фикр ва кўзқарашлар, шу мавзудаги янги-янги мулоҳазаларни кутиб қоламиз.

ТАҲРИРИЯТ.

I. САХОВАТ

Ҳазрат Навоий «Бошни фидо айла ато қошига, Жисмни қил садқа ано бошига» деганларида — бизга саховатни англатмоқчи бўлдилар ва саховат айнан ота-онадан бошланиши кераклигини укдирдилар.

Саховат — бу қалб сахийлигидир. Негадир кимларгадир берган арзимас садақамиз билан ҳам мақтанадиган бўлиб қолдик. Шунданми, дил хира, кўнгиллар ёришмас. Бугун аҳли жаҳон Ҳазрат Навоийни олқишлаётганда ўзимиз Ҳазратнинг дур мисраларини кўнгилга жо айламоғимиз керакка ўхшайди.

Қурган уйларимизга, шинам ҳовлимизга маҳлиё бўлиб, ҳовлимизга туташ ҳовлида ён қўшни — жон қўшни истиқомат қилишини кўпда ўйлаб ҳам кўрмаймиз.

Ҳабибулла Қодирий оталари Абдулла Қодирий ҳақида шундай хотирлайдилар: «Кўп марта велосипед олиб беринг деб отамга ялиндим, кўнмадилар. Охири бувим отамга «қурбинг етса олиб бера қолмайсанми», деганларида, отам: «Менинг-ку қурбим етади. Қўшнимнинг қурби етмайди. Ҳабибулла велосипед миниб чиқса, қўшнининг ўғли ўксинади. Шунинг учун олиб бермаяпман», — дедилар. Мана шу сўзларда қўшниларга кўрсатиладиган саховатни англамоқ керак. Бизлар эса, аксинча янги нарсамизни мақтаниш учун олдин қўшниникига чопамиз. Натижа бундан ҳам ёмон. Девор ёнига экилган дарахт сояси учун, қўшнининг томидан бир қарич баланд қурилган том учун, ҳатто ўртадаги девор ўрни учун бир-биримиз билан талашиб, аразлашиб юрамиз. Юракларимиз қўшни дардини англамайди.

Моддий неъматлар куршовида қалбимиз кичрайиб, кўнглимиз торайиб, мақтанишнигина ўйлайдиган бўлиб қолдик. Саховат эса атрофимиздагиларга беминнат манфаат келтириш, яхшилик қилиш демакдир.

Бозор иқтисодига ўтиш осон кечмаяпти. Мана шу ўринда саховатли бўлишимиз нақадар аҳамиятлидир.

Ривоят қилишларича, қиёмат куни ҳар ким ўз амалига яраша мукофот ёки жазони олиш учун Яратганнинг қошида қойим турганда, жаннатдан сухл деган дарахтнинг шохлари ташқаридаги тумонат оломон ичидан сахийларни, саховат эгаларини жаннатга олиб кириб кетар экан. Эътибор беринг, саховат жами ибодатлардан ортиқ экан. Саховатли бўлайлик. Саховат миллатимизни улуғловчи энг ноёб фазилатлардандир.

Ҳамдам ТЎЙЧИЕВ,
Ўзбекистон халқ таълими аълочиси, олий тоифали ўқитувчи.

АЛПОМИШ ЮРТИДА ЯНГРАР ДЎМБИРА

Бахши-шоирларнинг халқаро кўрик-танлови

Яқинда Термиз шаҳридаги Маннон Уйғур номли мусиқа ва драма театрида республика истеъдодли ёшларни қўллаб-қувватлаш Улуғбек жамғармасининг республика Маданият ишлари вазирлиги Халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар республика илмий-услубият маркази ҳамда Сурхондарё вилояти ҳокимлиги билан ҳамкорликда ўтказган «Алпомиш» — боқий асар» мавзусидаги Марказий Осиё республикалари бахши-шоир ва оқинларининг биринчи халқаро фестивали ўз ишини якунлади.

Кўрик-фестивалда Қозоғистон Республикасидан Алмас Алматов, Қирғизистон Республикасидан Раҳматилла Козикаев, Туркманистон Республикасидан Какабой Назаров сингари етук бахши-шоир ва оқинлар қатнашганлиги, айниқса, эътиборга моликдир. Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент, Хоразм, Навоий, Жиззах, Самарқанд, Сирдарё, Қашқадарё, Сурхондарё вилоятларидан келган бахши-шоир, оқинлар, жировлар ўз маҳоратларини намойиш этиб, тадбир нуфузига янада нуфуз қўшишди.

Ёш бахши-шоирлар гуруҳи ўртасида (30 ёшгача) ўтказилган беллашувларда Хоразм вилояти, Хива шаҳар 5-мусиқа мактаби қошидаги Норбек бахши Абдуллаев раҳбарлигидаги «Достон» фольклор-этнографик ансамбли гуруҳи (Маъмура Машарипова, Азамат Мадраимов, Илҳом Рўзметов) ҳакамлар ҳайъати қарори билан Олий мукофотга сазовор бўлдилар.

Ёш бахши-шоирлар гуруҳи бўйича Нукус педагогика институтининг 3-курс талабаси Зиёда бахши Шарипова, Сурхондарё вилоятининг Қумқўрғон туманидан Исмоил бахши Анваровлар — биринчи, Нукус шаҳри Жапак бахши номидаги мусиқа билим юртининг 4-курс талабаси Зулфия бахши Арзимбетова, шу шаҳардан Тенгелбой бахши Каллиев, Сурхондарё вилоятидан Қаҳҳор бахши Умиров, Ангор туманидаги 33-мактаб ўқувчиси Турғун бахши Чориев, Қашқадарё вилояти Деҳқонобод туманидан Баҳром бахши Раҳимовлар — иккинчи, Қашқадарё вилояти Нишон туманидаги Муқимий номли 19-мактаб ўқувчиси Акбар бахши Юсупов, Сурхондарё вилояти Бандихон туманидан Сафар бахши Шойдилов, Денов туманидан Равшан бахши Маматмуродов, Навоий давлат педагогика институтининг ўқитувчиси Гулбира оқин Ережепова, Нукус шаҳридан Абдусамат бахши Кожаков, Нукус давлат педагогика институти талабаси Бахтиёр жиров Есемуратовлар — учинчи ўринларни эгаллашди.

Сарчашма

Етук бахши-шоирлар ва оқинлар гуруҳи ўртасидаги танловда Сурхондарё вилояти Бойсун туманидан Шоберди бахши Болтаев олий совринини олишга муяссар бўлди. Шунингдек, беллашувларда Сурхондарё вилояти Денов туманидаги Бобораҳим бахши Маматмуродов, Қашқадарё вилояти Деҳқонобод туманидаги Бобур номли мактаб ўқитувчиси Абдумурод бахши Раҳимов, Шуманай туманидан Қорақалпоғистон халқ жирови Жумабой Бозоровларга биринчи, Самарқанд вилоятининг Оқтош шаҳридан Зиёдулла бахши Исломов, Қашқадарё вилояти Деҳқонобод тумани Бобур номидаги мактаб ўқитувчиси Абдуқаҳҳор бахши Раҳимов, Сурхондарё вилояти Қизириқ туманидан Абдуназар бахши Поёновларга иккинчи, Жиззах вилоятидан Унгар бахши Ўрозбоев, Сурхондарё вилояти Қумқўрғон туманидан Бахшиқул бахши Тоғаев, Қашқадарё вилоятидан Шомурод бахши Тоғаев, Навоий вилояти Конимех туманидан Қалдибек бахши Садиров, Сурхондарё вилояти Бойсун туманидан Ўрол бахши Раҳимовларга эса учинчи ўрин насиб этди.

Сурхондарё вилояти Қизириқ туманидан Хушбоқ бахши Мардонақулов «Устоз ва шогирд анъаналарини давом эттирувчи», Тошкент вилоятидан Чори бахши Хўжамбердиев «Фестивалнинг энг кекса иштирокчиси учун», Сирдарё вилояти Гулистон туманидан Дилмурод бахши Гулмуродов ҳамда Самарқанд вилояти Оқтош шаҳридан Исломжон бахши Исломовлар «Фестивалнинг энг ёш ижрочиси» совринлари билан муносиб тақдирландилар. Ва ниҳоят, Жиззах вилоятидан Нишонбой Ўрозов, Қашқадарё вилоятидан Мусурмон Келдиев, Санжар Чўбаев, Жовли Тангиров, Сурхондарё вилоятидан Зулхумор Шерназарова, Рўзиқул Болтаев, Холли Тошпўлатов, Расул Умиров, Шодмон Хўжамбердиев, Қорақалпоғистон Республикасидан Инжигул Собировалар рағбатлантирувчи совринлар билан мукофотландилар.

Кўрик-фестиваль давомида бахши-шоир ва оқинларнинг «Алпомиш» достони асосидаги мушоираси, «Алпомиш» достонининг аҳамияти ва бахшичилик санъати муаммоларига бағишланган «Юрт ичра кезмоқда достон» мавзуидаги давра суҳбати ўтказилди.

Тадбир тантанаси ғолибларнинг якунловчи театрлаштирилган саҳна томошалари билан якунланди.

Шунингдек, ҳакамлар ҳайъати ва ташкилий қўмита аъзолари ҳамда бир гуруҳ тадбир иштирокчилари билан Термиз давлат университети талаба ва профессор-ўқитувчиларининг ижодий учрашув-мулоқоти бўлиб ўтди.

Фестиваль давомида аждодларимиз ижодий даҳосининг бебаҳо бадиий ёдгорлиги, достонлар гултожиси бўлган «Алпомиш»нинг бугунги кунда ҳам туркий забон халқлар бирлиги, жипслиги ва ҳамжиҳатлигининг бетимсол намунаси эканлиги ҳар бир иштирокчининг ижросида намоён бўлиб турди.

Ҳусан ИБРОҲИМ.

ЯХШИЛИККА ДАЛОЛАТ ҚИЛУВЧИ БИЛАН УНИ БАЖАРУВЧИНИНГ САВОБИ ТЕНГДИР...

Жума ўгитлари

• Ҳикматли сўз мўмин кишининг йўқотган нарсасидир. Уни қаердан топса, ўзлаштириб олишга ҳақлидир.

• Ҳар бир қилинадиган яхшилик садақа савобига тенгдир.

• Эшитган ҳар бир гапини гапираверишии унинг ёлғончилигига далилдир. Ҳақимни ҳеч қолдирмай ундириб оламан, дейдиган одам, билингки, ўта бахилдир.

• Соясидан халқ фойдаланиб турган дарахтни кесиб юборган одамни Тангри дўзахга маҳкум этур.

• Бетоблигингда сени кўргани келмаган одамни сен бориб кўравер. Сенга хайру эҳсон қилмаган одамга сен қилавер.

• Сахий кишининг таоми шифодир, бахил одамнинг таоми эса касалликдир.

• Тилини тузатган кишига Тангрининг раҳмати бўлсин.

• Одамларнинг яхшиси — одамларга фойдалироғидир.

• Неъматга шукр қилиш унинг заволидан омон сақлайди.

• Оддий кийим кийиш ҳам имондандур.

«Ҳадис»лардан.

Тайлоқ трикотаж фабрикаси кўплаб хотин-қизларни иш билан таъминлаб, харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқармоқда.
Қўли гул чеварлардан бири Моҳичеҳра Латиповадир.

Т. НОРҚУЛОВ олган сурат.

«НИҲОЛ»НИНГ МЕВАСИ ШИРИН

ёхуд ўқитувчиларнинг иккинчи «касби»

Фарғона вилоятининг Олтиариқ туманидаги 39-ўрта мактабда гўзал, бир «НИҲОЛ» дуркун бўй чўзиб, бугунги кунда айни мевага кирган, десам асло муболаға бўлмайди. Инчунун, лавҳамизда «Ниҳол» сўзини рамзий маънода қўллаяпмиз. Халқ қўшиқлари ва лапарларини қиёмига етказиб ижро этиб келаётган «Ниҳол»чилар бор-йўғи 15 нафар кишини ташкил этади. Бу дастанинг ташкил топганига атиги икки йил бўлди. Мана, 1997 йилдан бери довруғи довон ошаяпти.

Узоққа бормайлик — республика халқ таълими вазирлиги ва Ўзбекистон телевидениеси билан ҳамкорликда яқинда ўтказилган «Ўқитувчининг иккинчи истеъдоди» мавзусидаги кўрсатувда «Ниҳол» фольклор этнографик дастаси фаол қатнашди. Вазирликнинг мактаблар бўлими вакиласи Турсуной Абдуллаеванинг айтишича, юқоридаги тадбирда Қорақалпоғистон Республикаси, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳри мактабларидан кўплаб истеъдод соҳиблари ўз санъатларини имкон даражасида намойиш этишди. Олтиариқлик ўқитувчи — санъаткорларнинг чиқишлари, айниқса кўпчиликка манзур бўлди.

Истеъдод

«Ниҳол» фольклор этнографик ансамблининг салоҳиятли ташкилотчиларидан бири Раҳматжон Қўчқоров даврадаги бир гурунгда қуйидагиларни алоҳида қайд этди:

— Бу ансамблнинг дунёга келишида аввало ўқитувчиларимизнинг ўзлари ташаббус билан чиқишди. Туман халқ таълими бўлими бу хайрли ишни қўллаб-қувватлаган ҳолда барча амалий ёрдамини аямади. Дастанинг барча аъзолари — ўқитувчилар. Унинг асосий қисмини 39-ўрта мактаб педагог-мураббийлари ташкил этади.

— Мен, — дейди шу тумандаги Беруний номли 31-ўрта мактаб илмий бўлим мудири, меҳнат таълими ўқитувчиси Манзурахон Жалилова, — санъатга ва адабиётга жуда қизиқаман. Менимча, оиладаги муҳит санъатга ошуфталик руҳида тарбиялади. Дадам ҳам, ойим ҳам санъат ихлосмандлари бўлган. Шеърлар ўқишни, қўшиқлар айтишни, доира чалишни ёқтираман.

— Ўқитувчининг иккинчи... қолаверса, учинчи ва бошқа истеъдоди бўлса, яхши-да, — суҳбатга қўшилади яна бир педагог Тўлқиной Иброҳимова. — Манзурахондан кўп нарсани ўрганиш мумкин. Мауллим-тарбиячи сифатида ҳам обрў-эътибори баланд. Айтганча, Манзурахон — «Ўзбекистон халқ таълими аълочиси»...

Дарвоқе, ансамблда иқтидорли мураббийлар кўп. Даста жонкуяри, мусиқа ўқитувчиси Мамлакат Юсупова, она тили ва адабиёти муаллимаси Мукамбар Орипова ва бошқаларни шундайлар сирасига киритиш мумкин. Улар «Ўйнанг, қизлар!», «Омонёр», «Ёввойи тановар», «Ватан мадҳи», «Қора сочим» каби халқ қўшиқлари ва лапарларини куйлаганда, камалакдек сержило товланиб... чаппар уриб рақсларга тушишганда: «Маҳоратингизга балли!», «Омон бўлинг!» деб юборганингизни ўзингиз ҳам сезмай қоласиз.

Абдулла ТУРДИЕВ.

БУ ОЛАМНИНГ СИРЛАРИ КЎП

1966 йилги Тошкентда бўлиб ўтган ер қимирлашини ҳаммамиз яхши биламиз. У қанчалик талофатлар олиб келди. Аммо америкалик геофизик олим Р.Билхэмнинг ҳисобларига қараганада, ер юзидаги 40 фоиз шаҳарлар сейсмик ноқулай жойда жойлашган экан. Улар доимо хавф остида, шунинг учун энг бўлмаганда бу шаҳарларда қурилаётган уй ва бошқа иншоотларни ер қимирлашига мўлжаллаб мустаҳкамроқ қуриш зарур.

* * *

Писта, пахта, зиғир ва бошқа пазандаликда ишлатиладиган ёғлар қайноқ ҳолда балиқ ва бошқа қовурмаларга ишлатилганда уларнинг таркиби жиддий ўзгариб техник мойга айланиб боради ва кейинчалик бутунлай ишлатиш мумкин эмас. Шунинг учун австриялик олим М.Миттелбах бу мойларни дизел мойларига айлантириш усулини ишлаб чиқди. Фақат бундай дизел мойлари одатдагисидан 10 фоиз камкучроқ бўлар экан.

* * *

Олимлар ўз вақтида Антарктидадан табиат қўйнида 57 даража совуқликда 12 минг йил ётган бактерияларни топишган эди. Бу тирик жонлар иссиқни яхши кўрар экан, 40-50 даража иссиқликда улар уйғона бошлайди. Табиатнинг бу бешигида 100 метр чуқурликда 2,5 минг йил уйқуда ётган бактериялар учрайди. Биласизми, уларни келгуси авлодлар қизиқиб ўргансалар керак.

Биласизми?

* * *

Бугунги кунда бизнинг ҳаётимизга Ғарбдан тезлик билан кириб келаётган янгиликлардан бири бу телефон орқали хат жўнатиш, яъни телефакс. Бу ихтиро ҳам кўпгина ихтиролар сингари ўйлаб топилганидан кейин анчагина вақт ҳеч кимга керак бўлмай ётган. Телефаксни 1843 йили инглиз олими Александр Байн ихтиро қилган. Қаранг-а, у телефон ихтиро қилинишига ҳали 33 йил борида ўйлаб топилган. Бу ихтирони умуман амалиётга кириб келмайди деб ўйлашган, ахир у 1955 йилда ҳам архивда ётган. Тўғри, биринчи факс 1928 йилда ишлатилган, аммо ҳақиқий факс етмишинчи йилларидагина алоқа воситалари орасига кириб келди.

* * *

Ўрта ер денгизининг тагида ниҳоятда катта нефть заҳиралари бор. Аммо бу нефтни ҳозирча чиқариб олишнинг иложи йўқ. Чунки бу нефтни олиш ҳозирги нефтларнинг таннархидан икки баробар қиммат тушади. Бунга сабаб Ўрта ер денгизининг тагидаги туз қатлами. Қаранга, Ўрта ер денгизи, унинг тагидаги туз қатлами ва туз қатламининг тагидаги нефть қатлами...

* * *

Амазонка дарёсининг юқори қисмида ўрмонлар шунча ҳам дарахтлар турига бойки, ҳар бир гектар майдонда 300 дан ортиқ турдаги дарахтлар учрайди. Бу ўрмонлар нафақат дарахт турлари билан бой бўлиб қолмай, бу ўрмонларда капалаклар тури, тирик жонлар тури, сувда ва қуруқликда яшовчилар тури, ўрмаловчилар тури ва айниқса қушлар тури шунчалик ранг-барангки, ҳар хил йўналишдаги олимларга ҳам ихтиро майдони ўта кенг.

* * *

Бугунги кунда ҳамма давлат ва мамлакатларда йўл қурилишида асфалт ўта кенг ишлатилади. Аммо асфалтнинг шаҳарларда қўлланилишига бир томони тўсиқлик қилади. Яъни асфалт анча шовқин тарқатади. Автомобилларнинг оёқлари резинадан бўлишига қарамасдан асфалтдан шовқин кўп тарқалади. Шунинг учун олимлар бунинг йўлларини қидириб, асфалтга резина қолдиқларини қўшиб ишлатиб кўришмоқда. Бундай асфалт товушни 13-15 децибелга камайтирар экан.

С. ЙЎЛДОШЕВА.

МЕЗБОНЛАР УСТУНЛИГИДА

Спорт

Эркин ва юнон-рум кураши бўйича Тошкентда ўтаётган XIII Осиё чемпионатида Япония, Жанубий Корея, Эрон, Қозоғистон каби мамлакатларнинг полвонлари медаллар учун асосий даъвогар бўлиши кутилганди. «Юнусобод» спорт мажмуидаги беллашувларда пировард-натижада ўзбекистонлик полвонлар бирин-кетин барча рақибларини доғда қолдириб, саралаш босқичини муваффақиятли якунлашди.

Бунга осонликча эришилгани йўқ, албатта. Жумладан, 69 кг вазн тоифасида ҳамюртимиз Игорь Купеев аввалига эронлик ёшлар ўртасида жаҳон чемпиони Жалол Латифийга қарши курашга чиқди. Тажрибали Игорь ёшроқ рақибининг ҳамласини кутиб ўтирмасдан ўзи дарҳол хужумга ўтди. Аммо Латифий анойи эмас экан: шу заҳоти қарши усул қўллаб, 4:0 ҳисобида олдинга ўтиб олди. Беллашувнинг бундай тус олиши Купеевни эҳтиёткорлик билан иш тутишга мажбур этди. Дастлаб у қийинчилик билан бир очкони қўлга киритди, сўнг — икки очко. Ҳисоб ҳамон Латифий фойдасига 4:3. Рақиблар фурсат пойлашаётганди. Учрашув тугашига бир неча лаҳза қолган. Наҳотки мағлубият?

Й ў қ ! Игорь кутилмаганда хужумга ўтиб, рақибига қарши усул қўллади ва уч балл олади. Бу сўнгги ҳамла Купеевга 6:4 ҳисобида ғалаба келтирди. Ғалабага бўлган тиришқоқлиги учун мухлислар Игорни олқишлар билан кузатиб қолишди. Шундан сўнг ҳамюртимиз покистонлик Али Муҳаммадга ҳеч қандай имкон қолдирмади — 12:0.

76 кг вазн тоифасида бел олишган Руслан Хинчаговга ҳам осон бўлмади. Аввалига у ҳиндистонлик Паван Кумарни, сўнг Кенжи Кошибани қийинчиликсиз мағлубиятга учратди. Гуруҳда ким пешқадамликни қўлга киритишига ойдинлик киритадиган учинчи беллашув ниҳоятда оғир кечди. Қозоғистонлик Геннадий Лалиев асло ён босишни истамайдиган полвонлардан. Ҳамюртимиз бир балл олган заҳоти у дарҳол қарши ҳужумга ўтиб ҳисобни тенглаштирди. Кейинроқ Руслан яна бир баллни қўлга киритди, лекин бу учрашувнинг асосий вақтида ғалаба учун кифоя эмасди. Қўшимча вақт белгиланди.

Ҳеч қайси полвон усул ишлата олмади. Шу боис Руслан ғолиб деб топилди. Энди ҳамюртимиз финалга чиқиш учун қирғизистонлик Нурбек Исабеков билан гиламга чиқади. Исабеков эронлик Масъуд Жамжидий ва мўғулистонлик Эрденбилегни мағлуб этган. Бинобарин, ярим финал баллашуви осон кечмайди.

Умуман, «Юнусобод» спорт мажмуига ташриф буюрган томошабинлар бир-биридан мароқли бел олишувлар гувоҳи бўлишмоқда. Шундай қизғин баҳсларда барча полвонларимизнинг чорак финалдан муваффақиятли ўтишгани таҳсинга лойиқдир.

Кеча эрталаб ярим финал, кечқурун эса финал баҳслари ўтказилди.

А. ШЕРОВ.

Тошкент вилояти Янгийўл шаҳридаги Охунбобоев номли 15-мактаб томонидан Болтабоев Маруф Маъмуржонович номига берилган OR'A № 276327 рақамли аттестат йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

«Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси жамоаси етакчи мутахассис Е. Бобожоновага отаси **Григорий Петрович ХМАРНОЙ**нинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир
Ўткир
РАҲМАТ

МУАССИСЛАР — *Ўзбекистон Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, «Ўзпахтасаноатсотиш» уюшмаси, «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» компанияси, Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.*

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, ТОШКЕНТ, МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР, Муҳаррир ўринбосарлари —1-33-44-43, 1-33-16-27. Масъул котиб — 1-33-09-93. Деҳқончилик бўлими —1-36-54-51. Ижтимоий ҳаёт ва адолат бўлими — 1-36-56-30, Иқтисодиёт, тадбиркорлик ва чорвачилик бўлими 1-36-54-51. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими —1-36-56-36. Ахборот ва спорт бўлими — 1-36-56-25. Шикоят ва хатлар бўлими — 1-36-54-52.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

«Қишлоқ ҳаёти» материалларини кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.

Рўйхатдан ўтиш тартиб рақами 00006. Буюртма Г— 0359, ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 22.00